

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА СУСПІЛЬСТВА**

**STRATEGIC PRIORITIES DEVELOPMENT OF
SCIENCE, EDUCATION AND SOCIETY**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 2
Part 2**

**22 червня 2022 р.
June 22, 2022**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА СУСПІЛЬСТВА**

**STRATEGIC PRIORITIES DEVELOPMENT OF
SCIENCE, EDUCATION AND SOCIETY**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 2
Part 2**

**22 червня 2022 р.
June 22, 2022**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти та суспільства»**

УДК 33
ББК 65

Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти та суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 червня 2022 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2022. Ч. 2. 59 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти та суспільства» з:

Буковинський державний медичний університет
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Волинський фаховий коледж НУХТ
ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»
Державний торговельно-економічний університет
Дніпровський державний медичний університет
ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут загальної енергетики НАН України
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський національний університет технологій та дизайну
Лицей «Європейський» Львівської міської ради
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького
Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького
Національний авіаційний університет
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Одеська національна академія харчових технологій
Одеський національний медичний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Сумський національний аграрний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Фаховий коледж технологій бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Хмельницький національний університет
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань науки, освіти та суспільства.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: педагогічних наук; філологічних наук; архітектури та мистецтвознавства; економічних наук; психологічних наук; медичних наук; фармацевтичних наук; сільськогосподарських наук; технічних наук; історичних наук; філософських наук; географічних наук; військових наук; соціологічних наук; політичних наук; фізичного виховання та спорту; державного управління; соціальних комунікацій.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

**ЦЕНТР
ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНИХ
НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

© Автори тез, 2022

© Центр фінансово-економічних наукових досліджень, 2022

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 5. МЕДИЧНІ НАУКИ SECTION 5. MEDICAL SCIENCES	6
<i>Акентієв С. О.</i> PRIMARY POSTGRADUATE TRAINING OF ANAESTHESIOLOGISTS- RESUSCITATORS: UP-TO-DATENESS	6
<i>Гончарук Л. В., Гончарук С. Ф.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ОНЛАЙН ТЕСТУВАННЯ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	7
<i>Завадовський Р.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	8
СЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ SECTION 6. PSYCHOLOGICAL SCIENCES	10
<i>Вовченко О. А.</i> СОЦІАЛЬНО ТОКСИЧНІ МОДЕЛІ СПІЛКУВАННЯ У СУСПІЛЬСТВІ (НА ПРИКЛАДІ МОДЕЛІ КАРПМАНА).....	10
СЕКЦІЯ 7. ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ SECTION 7. PHARMACEUTICAL SCIENCES	12
<i>Борисюк І. Ю., Акішева А. С., Молодан Ю. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЗОШИТА ЯК ПРИОРІТЕТНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ	12
СЕКЦІЯ 8. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ SECTION 8. AGRICULTURAL SCIENCES	14
<i>Радченко О. В.</i> АНАЛІЗ РИНКУ СВІЖИХ ОВОЧІВ В УКРАЇНІ.....	14
СЕКЦІЯ 9. ТЕХНІЧНІ НАУКИ SECTION 9. TECHNICAL SCIENCES	16
<i>Бухальська Т. В.</i> СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ УНАСЛІДОК НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ БУРШТИНУ НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	16
<i>Лук'яничук О. П., Рокочинський А. М.</i> АДАПТИВНІ ЗАХОДИ ДЛЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ПРОДУКТИВНИХ ЗЕМЕЛЬ В ЗМІНЮВАНИХ ПРИРОДНИХ УМОВАХ	18

<i>Дрінь Н. Я.</i> ВИТІКАННЯ ГАЗУ З МАГІСТРАЛЬНИХ ГАЗОПРОВІДІВ ВНАСЛІДОК НЕГЕРМЕТИЧНОСТІ ОБЛАДНАННЯ	19
<i>Дрінь Н. Я.</i> ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО ОПОРУ НА ВИТРАТУ АВАРІЙНОГО ВИТОКУ ГАЗУ	20
<i>Хайдуров В. В., Гальчинський Л. Ю.</i> МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАТРАТ НА ЗАКУПІВЛЮ АНТИВІРУСНИХ ЗАСОБІВ	21
<i>Lorakov O., Kosmachevskiy V., Tigarev V., Shvahirev P., Barchanova Yu.</i> SIMULATE VIRTUAL REALITY SERVICE ON SOFTWARE SDN UNDER A LIMITED RESOURCE 5G MOBILE TERMINAL	23
СЕКЦІЯ 10. ІСТОРИЧНІ НАУКИ SECTION 10. HISTORICAL SCIENCES	29
<i>Галкін Р. Д.</i> АРКТИЧНИЙ ВЕКТОР У ГЕОПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШВЕЦІЇ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	29
СЕКЦІЯ 11. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ SECTION 11. PHILOSOPHICAL SCIENCES	31
<i>Цацук М., Михальчук О., Кадлубович Т.</i> ПРОТИСТАВЛЕННЯ «МОДЕРН – ПОСТМОДЕРН» ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	31
СЕКЦІЯ 12. ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ SECTION 12. GEOGRAPHICAL SCIENCES	33
<i>Мандрик І. П.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИХОДУ УКРАЇНИ НА СВІТОВИЙ РИНОК ЗЕРНА	33
СЕКЦІЯ 13. ВІЙСЬКОВІ НАУКИ SECTION 13. MILITARY SCIENCES	35
<i>Стрикун М. В.</i> ІДЕОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ СУЧАСНОЇ ПІДГОТОВКА МОЛОДІ НА ЗАННЯТТЯХ З ЗАХИСТУ УКРАЇНИ	35
СЕКЦІЯ 14. СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ SECTION 14. SOCIOLOGICAL SCIENCES	37
<i>Олійник Г. М.</i> РЕЛІГІЙНА ГРОМАДА ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	37

СЕКЦІЯ 15. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ SECTION 15. POLITICAL SCIENCE	39
<i>Триколенко С. Т., Єлісєєв І. А., Савченко Л. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВЕДЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.....	39
<i>Мудрик Ю. С.</i> МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ	41
СЕКЦІЯ 16. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ SECTION 16. PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS	43
<i>Іванюк О. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ СПЕКТРАЛЬНОЇ ЩІЛЬНОСТІ ПОТУЖНОСТІ АЛЬФА- РИТМУ ЕЕГ У ДІВЧАТ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІТНЕСОМ.....	43
<i>Кос Р. С., Улан А. М.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА РАНЬОГО ПОЧАТКУ ЗАНЯТЬ СПОРТОМ У ФУТБОЛІ	44
<i>Пантїк В. В.</i> САМООЦІНКА СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КОМПЛЕКСУ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РУХОВУ АКТИВНІСТЬ.....	46
СЕКЦІЯ 17. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ SECTION 17. PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION	48
<i>Піддубна Т. А.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ І РОЗВИТКУ ГАЛУЗИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУМСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	48
<i>Рогаль Л. І.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я.....	51
СЕКЦІЯ 18. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ SECTION 18. GOVERNMENT MANAGEMENT	53
<i>Клименко І. В.</i> АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЙ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОРУПЦІЇ	53
<i>Кушко І. С.</i> РАДА НАРОДНИХ МІНІСТРІВ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДОБИ ДИРЕКТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	55
СЕКЦІЯ 19. СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ SECTION 19. SOCIAL COMMUNICATION	58
<i>Кулинич О. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОСТ-ПРАВДИ ЯК КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ.....	58

UDK: 378.046-021.68:[616.8-009.614+616-036.882-08]-057

Akentieva S. O.

candidate of medical science,
Associate professor of the department
of Anesthesiology and Resuscitation
Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine

PRIMARY POSTGRADUATE TRAINING OF ANAESTHESIOLOGISTS- RESUSCITATORS: UP-TO-DATENESS

Current development of new information and communication technologies in the world, major changes in education in line with the Bologna process, a focus on the modern principles of clinical epidemiology and evidence-based medicine increase the requirements for the training of medical specialists, including anesthesiologists. Mastering solid theoretical knowledge and skills of the profession by future anesthesiologists considering the relentless advances in medical science, advances in anesthesia, new medicines and others is still the most important thing. This active process has to result in doctors' mastering physiological principle of clinical thinking, manipulative skills and knowledge of complex medical diagnostic equipment that are required in order to work in anesthesiology, intensive and critical care medicine. Taking into consideration the foregoing, higher education, including the medical one, faces the challenge of meeting the current needs of our society and the world standards. Thus, everyone who is involved in the formation of future professionals need to be prepared for systemic changes in the educational area. At the present stage we should focus on new technologies that promote professional development of individuality, without which a breakthrough in preparing a competitive doctor is virtually impossible.

From this perspective, the authors solve problems at practical seminars with medical interns-anesthesiologists while mastering a recurrent theme. We raise a difficult controversial problem for our students during the class, and everyone tries to find their own solution. Examples of such problems include: occurrence of anaphylaxis or sudden cardiac arrest during anesthesia. This form of interactive learning model engages all participants to active cooperation, each opinion is complemented by other students. This form of classes encourages participants to productive thinking, promotes coordinated action, a dialogue and cooperation, helps to appreciate someone's opinion. Formation of communication culture and determination to achieve this goal is one of the elements of future professionals' education. Since a learner is in the center of the learning process, the teacher is given a new role in this process : a consultant, a motivator, an information supplier and analyst , a manager. Every teacher should realize an importance of their contribution to this process. Changing functions requires each teacher to radically reconsider their views on the system of modern education and their conformity with current requirements. Therefore, mastering the fundamentals of problem-based learning is essential for all teachers. Equally important is learning through personal experience. The next step is to use a differentiated approach: studying individual characteristics of interns and, to some extent, adapting the learning process to these individual traits. The specificity of the subject "Anesthesiology" is also in the fact that the interns must possess special character features: instant quick

response in critical situations, endurance, active and aggressive therapeutic tactics. Training a top-class modern professional is not a simple process, and therefore requires using modern interactive learning and problem-oriented learning technologies.

In conclusion, the authors' experience, gained during the sessions with future anesthesiologists, suggests that summing up the lesson is no less important part, because it allows estimating each student as for their readiness to resolve similar, yet educational, situations in their future practice. Positive assessment by the teacher of each participant's activity in discussions, supporting and directing their judgments in the right field, promotion, in case of successful outcome strengthens the confidence of interns in their abilities, inspires and motivates them to learning.

References

1. Шпонька І.С. Трирічний досвід впровадження іспиту OSCE для проміжної атестації лікарів-інтернів за спеціальністю «анестезіологія та інтенсивна терапія»/І.С.Шпонька, В.І.Снісарь, О.М.Клігуненко, В.В.Седікін та [інші]// Медицина неотложных состояний. – 2018. - №6 (93). – С. 8-12.

УДК: 004.912:372.851

Гончарук Л. В.

к.мед.н, доцент

доцент кафедри терапевтичної стоматології,

Гончарук С. Ф.

д.мед.н., професор

завідувач кафедри клінічної імунології, генетики і медичної біології
Одеський національний медичний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ОНЛАЙН ТЕСТУВАННЯ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Новітні інформаційні технології стрімко впроваджуються в навчальний процес навчальних закладів України, створюючи нові можливості для об'єктивізації оцінювання знань, умінь і навичок студентів, урахування індивідуальних особливостей студентів, створення нових форм спілкування і взаємодії викладачів зі студентами. Вони обумовили створення ефективної світової системи дистанційної освіти, постійне самовдосконалення даної системи і адаптування щодо потреб суспільства.

Особливого значення дистанційна система освіти набула у останні роки в процесі реагування на виклики сьогодення. В сучасних умовах саме дистанційна система освіти є єдиним способом, що дозволяє зберегти більш-менш оптимальні умови для освітньої діяльності вищих навчальних закладів України і достатню ефективність навчального процесу, але потребує безперервного розвитку і вдосконалення.

В умовах онлайн навчання важливого значення набувають методи об'єктивного контролю якості засвоєння навчального матеріалу студентами. Застосування Google Forms має суттєві переваги у вигляді: автоматичної перевірки відповідей студентів; швидкого отримання результатів тестування; неупередженості оцінки та інше. Особливість використання Google Forms при перевірці знань полягає також в тому, що вони можуть застосовуватися не лише для проведення контролюючого, а і

формування тестування, тобто самостійної роботи студентів (самостійно з'ясувати власний рівень засвоєння навчальної теми, визначити складні і проблемні для засвоєння питання, динамічного контролю раніш набутих знань).

В Одеському національному медичному університеті створено електронну базу тестових завдань, що містить тестові питання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 2» (Центр тестування при МОЗ України). На кафедрах створено відповідні бази тестових завдань згідно дисципліни/розділу дисципліни, що вивчається. Тестування на кафедрах виконується за допомогою Google Forms.

На початку вивчення дисципліни/розділу дисципліни кожному студенту надається вільний доступ до кафедральної бази тестових завдань, що дозволяє готуватись до наступних тем і виконувати формувальне тестування у межах самостійної роботи без обмеження часу і кількості спроб. Протягом терміну вивчення дисципліни/розділу дисципліни студент має можливість по всім проблемним питанням формуального тестування звертатись до викладача з приводу індивідуальних консультацій і відповідних роз'яснень. Після розглядання кожної теми студенти виконують поточне тестування. Перед завершенням вивчення дисципліни/розділу дисципліни студенти виконують підсумкове тестування.

Висновки: дистанційні інформаційні технології навчання є невід'ємною частиною сучасної освіти, які можуть застосовуватися як при онлайн, так і при офлайн системі організації освітнього процесу; при організації контролю за якістю засвоєння знань, умінь і навичок доцільно комбінувати методи контролюючого і формуального тестування для підвищення якості навчального процесу.

Завадовський Р.
здобувач вищої освіти факультету туризм
Львівського державного університету ім. І. Боберського
Науковий керівник:
Слодиницька Ю.
викладач кафедри української та іноземних мов
Львівського державного університету ім. І. Боберського

СУЧАСНІ МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Порушення слуху у дитини ускладнюються тим, що часто це явище виникає в ранньому дитячому віці, коли відбувається процес становлення мови. Чим раніше батьки дитини встановлять факт порушення слуху, тим ефективніше, без запізнення можна використовувати цей активний мовний період у розвитку дитини.

Система реабілітації дітей з порушеннями слуху та мовлення складається з декількох складових частин: діагностика слуху, підбір слухових апаратів, систематичні заняття з дитиною з метою навчити його слухати в слуховому апараті, навчити дитину правильно говорити.

Реабілітація дітей з порушенням слуху складна і багатогранна проблема. Вона включає в себе медичний, педагогічний та соціальний аспекти. Медична частина проблеми – рання діагностика порушень слуху, адекватне слухопротезування та кохлеарна імплантація є надзвичайно важливою. Чим раніше встановлено дефект, тим більш повно його можна реабілітувати й не допустити вторинних порушень психомоторного розвитку дитини. Дитячий вік ставить особливі вимоги до якості

слухопротезування, що пов'язано з особливою подразливістю сенсорного апарату у дітей. Аналіз показує, що 55-60% виявлених дітей – це діти віком до 3-х років з II-III ступінню туговухості чи глухоти. Період виявлення I-го ступеню туговухості або одностороннього зниження слуху, припадає на 6-7-річний вік (коли дитину оформляють до школи) [1, с. 53]. Сучасна діагностика порушень слуху неможлива без використання об'єктивних методів, що дозволяють оцінювати слух в самому ранньому віці. Відсутність державної скринінгової програми по виявленню дітей зі зниженим слухом приводить до пізньої діагностики, що ускладнюється розвитком вторинних психоневрологічних порушень. Раннє слухопротезування дозволяє найбільш повною мірою реабілітувати порушення слуху. Успішна реабілітація дітей з порушенням слуху можлива тільки при умові раннього бінаурального слухопротезування правильно підібраними та настроєними цифровими слуховими апаратами. Цю ідею підкреслюють в своїх роботах вітчизняні науковці та практики. Вперше до висновку про необхідність раннього слухопротезування прийшли вчені Нідерландів ще в 1965 році. Порівняльний аналіз мовлення дітей з порушенням слуху, які протезовані до 6-ти та після 6-ти місяців переконливо доказує необхідність раннього слухопротезування для гармонічного розвитку дитини, що дає можливість не тільки успішно навчатись в спеціальних навчальних закладах, а і в загальноосвітніх дитячих садках та школах [2, с. 7].

Підбір слухових апаратів

Якщо в результаті діагностики було встановлено, що дитина має порушення слуху, і вони мають незворотній характер, їй необхідно підібрати спеціальний пристрій, слуховий апарат, який зможе компенсувати порушення слуху [3, с. 8]. Батьки повинні пам'ятати, що чим раніше дитині підібраний слуховий апарат, тим ефективніше і якісніше пройде робота з розвитку навичок слухати в слуховому апараті і правильно говорити. Наприклад, фахівці компанії Widex мають прекрасні результати розвитку дітей, яким були підібрані цифрові слухові апарати у віці 6 місяців.

Розвиток мови і слухання дітей

Найважливішим етапом реабілітації дітей з порушеннями слуху є ранній систематичний комплекс занять сурдопедагогів і батьків з дитиною. Мета цієї роботи – розвинути у дитини здатності користуватися слухом, слухати в слуховому апараті, розвинути мову, як основний засіб людського спілкування.

Ми пишаємося тим, що більше 1000 дітей, з критичним діагнозом «глухота», з якими працювали і працюють наші фахівці, отримують повноцінну освіту, навчаються в школах з поглибленим викладанням англійської мови, університетах, ходять в театр, веселяться, радіють життю. Ці діти вдячні своїм батькам, які змогли дати їм можливість відчувати життя у всій її повноті.

Список літератури

1. Дитина зі світу тиші: на допомогу батьками нечуючої дитини /наук.- метод. посіб. / Укл. Н.А. Зборовська та ін., за ред. С.В. Кульбиди. – К.: СПКТБ УТОГ, 2011. – С. 53.

2. Мороз Б.С., Овсяник В.П., Луцько К.В. Корекційні технології у слухопротезуванні дітей. – К., 2008. – С. 5, 7–9, 14–15.

3. Рання педагогічна корекція відхилень у розвитку дітей з порушенням слухом // Наше життя. – 2008. – 27 червня. – С. 8.

УДК 376.091.31-043.86:376.091.64-056

Вовченко О. А.

д. психол. н., старший науковий дослідник,
старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями слуху
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

СОЦІАЛЬНО ТОКСИЧНІ МОДЕЛІ СПІЛКУВАННЯ У СУСПІЛЬСТВІ (НА ПРИКЛАДІ МОДЕЛІ КАРПМАНА)

Відносини між людьми (в родині, на роботі в професійних колективах, дружніх взаєминах, тим більше у соціумі) дуже складна система взаємодії, яку постійно досліджують психологи. В 1986 року психіатр С. Карпман запропонував теорію людських відносин, яка отримала назву драматичний «трикутник Карпмана».

Науковець визначив три типи особистостей: Жертва, Переслідувач (або Контролер) та Рятувальник. Між цими трьома типами вибудовуються такі типи відносини:

- Переслідувач є сильною особистістю, яка стоїть над Жертвою.
- Жертва – це слабка особистість, здатна терпіти та скаржитися на своє становище, але не намагатися змінити його.
- Рятувальником виступає той, хто завжди захищає Жертву та співчуває їй [2].

Подібна соціальна гра характеризується наступними ознаками:

1. Стійкість – одного разу потрапивши до трикутника досить складно з нього вийти.
2. Внутрішня динаміка – кожен учасник проходить всі ролі трикутника в процесі «соціальної гри», «соціального життя».
3. Здатність до нарощування (в процесі гри можуть залучатися все нові і нові учасники, утворюючи додаткові трикутники) [1, с. 189].

В «трикутник Карпмана» досить легко потрапити, зайнявши місце Рятівника певної жертви, тобто беручи на себе сторонню, чужу відповідальність. Один із способів – дати пораду. Інший – надати безкорисливу, безоплатну допомогу. Після такого вчинку (за законами трикутника) Рятівник рано чи пізно стає, найчастіше жертвою. Зазначимо, що його Переслідувачем стає саме той, кому він допоміг. Далі відбувається довге переміщення ролей всередині трикутника.

Таким чином, як бачимо, «трикутник Карпмана» досить неприємна, токсична річ. Відтак, краще, звичайно, до нього не втрапляти, тому :

- Не можна давати поради.
- Не можна брати на себе відповідальність за те, що не перебуває під Вашим контролем.
- Не можна робити за людину те, що вона має зробити сама (самостійно).

– Не можна пропонувати свої послуги (ресурси) [3].

А як же тоді бути? Як можна діяти? Чи є способи, як безпечно допомагати (порадою, справою, дією) особливо близьким людям? Друзям? Рідним?

Такий спосіб є в основі його розумний розподіл відповідальності, де кожний виконує тільки за те, що дійсно знаходиться під його контролем. Таким чином необхідним є:

1. Перед будь-якою спільною діяльністю часом корисно обговорити (або навіть прописати): хто за що і яким чином відповідає.

2. Раднику важливо акцентувати увагу на тому, що він дає пораду, але відповідальність за те, щоб нею скористатися чи ні, лежить повністю на тому хто приймає рішення: користуватися нею чи ні.

3. Право на помилку: «Я можу помилятися...», «Можна я пофантазую...». Після лише цих та пожібних ввідних речень можна давати поради.

4. Відсутність гарантій: «Спробую», «Зроблю все, що зможу, але нічого не обіцяю», «Якщо буде час» тощо. В таких випадках людина пам'ятає, але продовжує свій пошук ресурсів. А Ваша допомога сприймається, швидше, як можливо неможливий варіант, який може не принести багато користі. Відповідно реакція – відповідна. Тобто Ви не дуже постраждаєте, точніше Ваша спільна дружба, робота, родинні зв'язки.

5. Третя особа. «В подібній ситуації один мій знайомий зробив наступне...». Важливий момент – ми не вимовляємо слова «зроби так і так» Як наслідок, людина отримує від нас не пораду, а інформацію.

6. Велика кількість альтернатив. Озвучуємо велику кількість абсолютно різних варіантів. На вибір особистості. Вибір – це є ключовим словом, оскільки разом з необхідністю робити вибір приходиться відповідність брати на себе відповідальність за цей вибір.

Список літератури

1. Гордон Д. Секрети психотерапії. Хмельницький: ВіЯр, 2004. 347 с.
2. Модель взаємовідносин у ерикутнику Карпмана // URL: <http://www.psychologos.ua/23/Karpman/123-78.htm>
3. Стюарт Й., Джойнс В. Що таке транзакційний аналіз? // URL: <http://www.uata.org.ua/bibl/stj01.htm>

УДК 615.014

Борисюк І. Ю.

д.фарм.н., доцент, кафедри технології ліків,
фармацевтичний факультет
Одеський національний медичний університет

Акішева А. С.

асистент кафедри технології ліків,
фармацевтичний факультет
Одеський національний медичний університет

Молодан Ю. О.

асистент кафедри технології ліків,
фармацевтичний факультет
Одеський національний медичний університет

ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЗОШИТА ЯК ПРИОРІТЕТНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

Сьогоднішні реалії ставлять перед викладачами ВНЗ завдання використання якісного методичного забезпечення, а методологія процесу навчання й оцінювання знань студента в умовах змішаного навчання (поєднання аудиторного та дистанційних форма навчання) передбачає його переорієнтацію на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму й організацію самоосвіти студента. Студент як суб'єкт навчальної діяльності у ВНЗ повинен працювати зі значним об'ємом інформації та на її основі досягати професійного розвитку, орієнтуючись також на самоосвіту та саморозвиток. Одним з таких ефективних засобів для формування компетентностей майбутнього фахівця фармацевтичного профілю є застосування у навчальному процесі робочих зошитів під час проведення різних організацій навчання, що виявляють функцію повторення, узагальнення, систематизації отриманих знань студентів дисциплін на кафедрі технології ліків.

Під робочим зошитом розуміють навчально-практичний посібник, який в методично-профільному навчанні представляє дидактичний інструмент, основна функція якого є самостійна робота студента для закріплення, повторення, узагальнення й систематизації знань, формування спеціальних вмінь з відповідних дисциплін, що викладаються на кафедрі технології ліків.

Викладачами при створенні навчально-методичного забезпечення: робочою програмою, методичними розробками лекцій, практичних і семінарських занять, самостійної роботи студентів, навчально-методичних посібників, робочий зошит також наряду з ними стає додатковим навчально-методичним інструментом, складовою частиною, що буде забезпечувати виконання основних дидактичних функцій: орієнтування на самостійну роботу, активізації пізнавальної діяльності, якісного засвоєння інформації, формування необхідних для засвоєння

дисципліни вмінь та навичок, що будуть застосовуватися в подальшому у професійній практиці [3, с.2-6].

В умовах дистанційного, а також змішанного навчання робочий зошит для практичних занять є провідним компонентом навчально-методичного комплексу з фармацевтичних дисциплін, а структура та сам зміст робочого зошиту повинно базуватися на компетентністному підході: поєднанні пізнавальної та практичної діяльності.

Опираючись на літературні джерела, дослідники виділяють такі функції робочого зошиту: формування теоретичних знань та практичних навичок (*навчальна*), розвиток стійкого рівня уваги студента під час виконання практичних занять (*розвиваюча*), розвиток особистості та виховання самостійності у виконанні професійної діяльності (*виховна*), підвищення зацікавленості студентів самостійно навчатися, формування самовдосконалення та самоосвіти (*формуюча*), формування раціональної організації самостійних занять й організації робочого часу (*раціоналізуюча*) й забезпечення контролю та самоконтролю вмінь та навичок студентів [1, с. 471-473].

На кафедрі технології ліків профільною дисципліною є – Технологія ліків, яка визначає практичну діяльність провізора, інженера технолога фармацевтичної промисловості та вивчає теорію одержання лікарських препаратів і методи їх виробництва. Тому, актуальним аспектом в професійній підготовці студента є впровадження у навчальний процес робочого зошита, що є пріоритетною складовою навчально-методичного комплексу для формування та закріплення вмінь та навичок студентів спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» з даної дисципліни. А в сучасних умовах інформатизації та модернізації вищої освіти виявляє і застосування робочого зошита в електронному форматі, що дозволить об'єднати великий обсяг основної та допоміжної інформації, забезпечує пряме контактування викладача і студента, що дозволяє підвищити інтенсивність навчання та відстежує освітню активність здобувача освіти [3, с. 81].

Проаналізувавши вищезазначене, організація навчально-виховного процесу на кафедрі технології ліків вимагає модернізації та впровадження окрім базового навчально-методичного комплексу й залучення допоміжних, яким є робочий зошит, що забезпечує активізацію пізнавальної діяльності, якісного засвоєння інформації, формування необхідних для засвоєння дисципліни вмінь та навичок, що в подальшому будуть застосовуватися в подальшому у професійній практиці.

Список літератури

1. Гейна О.В. Робочий зошит як засіб індивідуалізації процесу навчання / О.В. Гейна // «Молодий вчений». – Львів, Вип. № 11. – 2016. – С. 470-475.
2. Робочий зошит з технології ліків : роб. зош. для студентів 3 курсу спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» / Борисюк І. Ю., Фізор Н.С., Кутасевич Н.В., Молодан Ю.О., Акішева А.С., Мельник О.А.– Одеса: ОНМедУ, 2021. –138 с.
3. Ромась К. Сучасні підходи до викладання аптечної технології ліків / К. Ромась, Н. Половко // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2017. – № 13. – С. 80 – 86.

Радченко О. В.

Майстер виробничого навчання
Фаховий коледж технологій бізнесу та права
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

АНАЛІЗ РИНКУ СВІЖИХ ОВОЧІВ В УКРАЇНІ

Овочі є незамінним продуктом у раціоні будь-якої людини. Вони цінуються за відмінні смакові та поживні характеристики, лікувально-профілактичний вплив на організм. Корисні властивості плодів знайшли своє застосування в кулінарії і харчовій промисловості, в медицині і косметології.

Користь овочів для організму людини величезна: їм відводиться вирішальна роль у підтримці здоров'я і життєдіяльності людини. Корисні властивості овочевої дієти проявляються у лікуванні і попередженні багатьох захворювань, нейтралізації шкоди від прийому лікарських засобів, жирної і калорійної їжі, багато в чому іншому.

У структурі харчування сучасної людини свіжі овочі займають чверть харчового раціону. Широкий асортимент цієї продукції та сприятливі природно-кліматичні умови для її виробництва в Україні дають можливість задовольняти потреби вітчизняних споживачів практично у повному обсязі за рахунок власних ресурсів.

Незважаючи на стрімкий розвиток галузі овочівництва, в останні період понад 85% пропозиції овочів забезпечується господарствами населення. Разом з цим, недостатня розвиненість інфраструктури, нестача спеціалізованих овочесховищ, роздрібненість цієї галузі сформували внутрішній ринок овочів, як непередбачуваний, неоднорідний за регіонами, з хиткою кон'юнктурою щодо різних видів овочів та цін.

Ринку овочевої продукції притаманна надзвичайно велика різноманітність продуктів, які відносять до овочевих, включаючи заморожені овочі, овочеві консерви, ферментовані, засушені продукти та інше.

На території України вирощується понад 100 видів овочевих культур, розповсюджених близько 40, а найпоширеніших – 10 – 12 видів.

Овочівництво є специфічною галуззю сільськогосподарського виробництва, через низку особливостей: овочі вирощуються у відкритому і закритому ґрунті, а також комбіновано; вирощується широкий набір овочевих культур, кожній з яких притаманна особлива агротехніка; ускладнена механізація окремих виробничих процесів, що вимагає значних витрат ручної праці; потреба в працівниках певної кваліфікації та відповідній техніці, що зумовлює високі сукупні витрати; частину овочів використовують лише у свіжому вигляді, окремі овочі зберігають протягом зимового сезону або використовують у переробленому виді. Крім того, через різні терміни дозрівання та застосування інтенсивних технологій на ділянках збирають по два, три врожаї на рік, або застосовують довготривале збирання.

Виробництво овочів розподіляється переважно таким чином: теплолюбні культури (томат, цибуля, перець і огірок) в основному вирощують в зоні степу, холодостійкі (капуста) – на Поліссі, а коренеплоди (морква, буряк) – у Лісостепу. На

розміщення овочевого виробництва певним чином впливає і розвиненість аграрної інфраструктури (зрошення, сховища, об'єкти переробки, оптові ринки), близькість ринків збуту та наявність і якість доріг. Описана диференціація видів овочів, способів їх виробництва, територіального розміщення і використання, зберігання і термінів придатності обумовлюють складність та сегментованість ринку овочевої продукції. Розглянемо особливості ринку овочів через складові його механізму та інфраструктуру: пропозицію, попит, ціноутворення та характер конкуренції. Пропозиція овочів на внутрішньому ринку в основному формується за рахунок власного виробництва, переважно тому, що традиційний склад харчового раціону населення складається з овочів, що вирощуються на території України. Дослідження статистичних даних дало змогу встановити, що, площі, на яких здійснюється виробництво овочевих культур в останні роки стабілізувалися

У 2022 році Україна може зіткнутися з дефіцитом овочів. За інформацією проєкту «Сади Перемоги», через розв'язану Росією війну Україна недоотримає 71% врожаю баклажанів, 68% помідорів, 58% перцю, 46% цибулі, 45% огірків, 39% кабачків, 38% моркви, 38% часнику, 36% картоплі, 35% буряку та 32% капусти, повідомляє видання Фокус.

Відповідний розрахунок спирається на ситуацію станом на кінець березня 2022 року. І хоча пізніше ворог відступив з Київської, Чернігівської та Сумської областей, навряд чи справи покращилася кардинально, адже на звільненій території поля потребують розмінування.

Окрім цього, вирощування низки овочів, зокрема – помідорів, баклажанів, перцю, зосереджено на півдні України, значна частина якого залишається під контролем військових РФ.

Ціни на овочі в Україні злетіли одразу після початку війни. За даними Держстату, у березні 2022 року проти грудня 2021 року картопля подорожчала на 33,6% до 11,7 грн/кг, цибуля – на 60,6% до 19,4 грн/кг, буряк – на 64,2% до 21,9 грн/кг, а морква та капуста білокачанна зросли в ціні вдвічі, до 20 грн/кг і 23,3 грн/кг відповідно. Також помітно подорожчали помідори. Тільки у квітні томати подорожчали на 53,2%, в березні було подорожчання на 8,3%. Станом на 17 квітня середня ціна звичайних червоних помідорів складає 80,2 грн/кг, рожевих – 157,2 грн/кг.

Ринок свіжих овочів в Україні, незважаючи на різні потрясіння, розвивається, удосконалюється та поступово демонструє ознаки руху до цивілізованого глобального ринку. Овочівництво в Україні протягом багатьох років залишається прибутковою галуззю, тому що при правильному підході до виробництва, маркетингу, логістики можна отримати дохід навіть за умови перевиробництва та падіння ринку.

Список літератури

1. Бровко О.Г. «Товарознавство продовольчих товарів»: Навчальний посібник – Київ 2010.
2. І.В. Сирохман, І.М. Задорожний, П.Х. Пономарьов. Товарознавство продовольчих товарів. Київ. Лібра. 1998р, 2007
3. Електронний ресурс - <https://landlord.ua/news/u-2022-rotsi-ukraina-ryzykuie-zalyshytysia-bez-vlasnykh-ovochiv/>.
4. Електронний ресурс - <https://w2w.com.ua/korist-i-shkoda-ovochiv-iaki-naibilsh-korisni-iak-zberigati-i-vjivati/>.
5. Електронний ресурс - http://www.agrosvit.info/pdf/11_2019/7.pdf.

УДК 332.3:502.573

Бухальська Т. В.

к.т.н., доцент,

Національний університет водного господарства
та природокористування

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ УНАСЛІДОК НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ БУРШТИНУ НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Інтенсивний незаконний видобуток бурштину у 2014-2018 роках спричинив виникнення значних площ порушених земель. Особливо загрозливої ситуації ця проблема набула на території Рівненщини. Так, у 2019 році Рівненська область залишалась епіцентром нелегального видобутку бурштину, тоді як у межах Житомирської області цей процес значно скоротився, а у Волинській області майже припинився.

У Рівненській області поклади бурштину зосереджені на території північних районів і представлені 4-ма розвіданими родовищами бурштину «Клесівське», «Вільне», «Володимирець-Східний», «Золоте» (ділянки «Дубівка» та «Вирка»). Освоєні промисловістю «Клесівське» та «Володимирець-Східний» родовища бурштину-сирцю. На сьогоднішній день спеціальні дозволи на користування надрами для видобування бурштину мають лише два підприємства: ДП «Бурштин України» для розроблення Клесівського родовища та ТзОВ Центр «Сонячне ремесло» для видобування бурштину родовища «Володимирець Східний» [1].

Через неврегульованість на державному рівні законодавчих та нормативних актів щодо легалізації видобування бурштину не у промислових масштабах, площі порушених земель постійно зростають. Особливо різке збільшення відбулося у 2014 році та триває і досі. Динаміка розвитку порушених земель на території Рівненської області наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка розвитку порушених земель на території
Рівненської області за 2011-2017 роки

Землі	2011	2012	2013	2014	2015	2017
Порушені, га	8,8	1,5	11,7	2192,1	–	58,9
% до загальної площі території	0,0004	0,00007	0,0006	0,1093	–	0,0029
Рекультивовані, га	8,1	13,5	57,7	0	1,0	3,6
% до загальної площі території	0,0004	0,0007	0,0029	0	0	0,0002

Джерело: Складено авторкою за [1, 2]

Наразі залишається не вирішеними проблеми обліку порушених земель. Останні офіційні дані про порушені землі наводяться за 2017 рік – 58,9 га. Звісно площі порушених земель значно більші, але ідентифікувати та встановити точну кількість

порушених земель унаслідок незаконного видобування бурштину на землях різних категорій наразі практично не можливо. Процес ідентифікації порушених земель ускладнюється, тим, що території, де відбувається несанкціонований видобуток, закріплено як за офіційними природокористувачами (лісгосподарські підприємства), надрокористувачами (підприємства з видобутку та переробки корисних копалин), землекористувачами (сільськогосподарськими підприємствами) так і перебувають у приватній власності громадян. За даними [3] Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства станом на 01.07.2020 року у держлісфонді обліковується 5661,1 га порушених земель у наслідок незаконного видобування бурштину. Порушені землі є на території Березнівського, Володимирецького, Клесівського, Дубровицького, Зарічненського, Осківського, Рокитнівського держлісгоспів, Рівненського природного заповідника та ДП СЛАП «Рокитнівський держспецлісгосп».

Наявність значних площ порушених земель призводить до негативного впливу на стан земельних ресурсів та навколишнього природного середовища в цілому. Так через видобування бурштину відбувається знищення верхнього родючого шару ґрунту, землі зазнають значних втрат поживних речовин та гумусу в ґрунті, відбувається посилення вітрової та водної ерозії. Самовільне неконтрольоване використання поверхневих і підземних вод призводить до порушення гідрологічного режиму території та зниження рівня ґрунтових вод. Тому для відновлення порушених земель та забезпечення можливості їх подальшому використанню за цільовим призначенням, необхідно провести ряд організаційно-господарських, агротехнічних, лісомеліоративних та гідротехнічних заходів у складі робочих проєктів щодо рекультивації порушених земель.

Відсутність легалізації процесів видобування бурштину призводить до того, що роботи з рекультивації порушених земель практично не проводяться. Загалом рекультивації на території області потребують близько 10 тисяч гектарів земель різного цільового призначення у Сарненському, Рокитнівському та Дубровицькому районах.

Для проведення рекультивації порушених земель унаслідок незаконного видобування бурштину необхідно надати органам місцевого самоврядування право видавати дозволи на розробку місцевих родовищ бурштину з веденням відповідного обліку старателів. Впровадити механізм відшкодування збитків та втрат спричинених незаконним видобуванням бурштину з метою акумулювання коштів на місцевому рівні для проведення робіт з рекультивації земель у межах територіальних громад.

Список літератури

1. Доповідь про стан навколишнього середовища в Рівненській області у 2015 році. Департамент екології та природних ресурсів в Рівненській області. Рівне, 2016. С. 102-124.
2. Доповідь про стан навколишнього середовища в Рівненській області у 2020 році. Департамент екології та природних ресурсів в Рівненській області. Рівне, 2021. С. 110-111.
3. Рівненське обласне управління лісового та мисливського господарства: [сайт]. URL: <https://rivnelis.gov.ua/news/1211>.

УДК 631.311; 631.432

Лук'янчук О. П.
канд. техн. наук, доцент,
Рокочинський А. М.
докт. техн. наук, професор,
Національний університет водного
господарства та природокористування

АДАПТИВНІ ЗАХОДИ ДЛЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ПРОДУКТИВНИХ ЗЕМЕЛЬ В ЗМІНЮВАНИХ ПРИРОДНИХ УМОВАХ

У сучасному світі, через постійне та стрімке зростання кількості населення і його потреб, викликами сьогодення є продовольча, енергетична і водна проблеми. Велика кількість продукції вирощується на землях з регульованим водним режимом.

При зміні кількості та інтенсивності ґрунтового зволоження (режиму атмосферних опадів), температурних умов необхідним є підтримання необхідної максимальної продуктивності сільськогосподарських земель. Підвищення температури повітря, збільшення кліматичного дефіциту та посилення посушливості в регіоні неминуче призведе до збільшення сумарного випаровування та загальної водопотреби при вирощуванні сільськогосподарських культур, в тому числі і на землях з регульованим водним режимом. Реалізація існуючих технологій водорегулювання може здебільшого тільки посилити неефективність використання меліорованих земель.

Зміна природних умов призводить до зміни вимог для раціонального використання водних і земельних ресурсів продуктивних аграрних земель. Внаслідок чого постає питання щодо зміни принципів до формування підходів водорегулювання аграрних земель та розробки низки заходів з адаптації водогосподарського комплексу до цих змін.

Адаптація полягає в необхідності збільшення акумулюючої здатності активного шару ґрунту для подальшого використання збереженої надлишкової вологи в посушливі періоди замість прискореного безсистемного відведення надлишкових вод та диференціації ступеня дренажності всього масиву ґрунту для покращення регуляції поверхневого і внутрішньогрунтового стоку замість локальної інтенсифікації фільтраційних процесів при прискореному відведенні надлишкових вод в періоди з перевищенням норм опадів.

Практичну реалізацію змінених підходів можна ефективно здійснити через адаптацію існуючих агротехнічних, агро меліоративних та гідротехнічних заходів або розробити нові технології водорегулювання земель.

Для пом'якшення негативних наслідків дії ґрунтових посух і випаровування парникових газів з ґрунту та підвищення рівня ефективності регулювання вологозабезпеченості ґрунтів для подальшого високопродуктивного функціонування аграрних земель пропонується технологія, яка передбачає швидке одностороннє переведення вологи нерегулярних опадів з мінімізацією втрат випаровуванням в масив ґрунту і максимальну акумуляцію в ньому для потенційного використання рослинами в посушливі періоди.

Реалізація рішення відбувається через кероване отримання необхідної ґрунтової структури технічними засобами з подальшим просторовим перерозподілом ґрунтового стоку.

При керованому глибокому розуцільненні масиву ґрунту технічними засобами разом із захисним верхнім шаром утворюється велика сукупність вертикальних і горизонтальних мікротріщин і пор в які швидко потрапляє і добре утримується волога ґрунтового стоку.

Отримання необхідної ґрунтової структури функціональних шарів ґрунту з дотриманням низької енергоємності робочого процесу можливе через зовнішню механічну дію ярусних робочих органів з використанням малоенергоємних деформацій.

УДК 622.691.48

Дрінь Н. Я.

к.т.н.,

доцент кафедри газонафтопроводів
та газонафтосховищ
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти в газу

ВИТІКАННЯ ГАЗУ З МАГІСТРАЛЬНИХ ГАЗОПРОВІДІВ ВНАСЛІДОК НЕГЕРМЕТИЧНОСТІ ОБЛАДНАННЯ

Технічні витікання газу на магістральних газопроводах виникають внаслідок специфіки технології транспортування газу:

- високий тиск;
- велика протяжність та значні діаметри трубопроводів;
- велика кількість зварювальних швів, які є потенційними джерелами механічних і термічних напружень і, як наслідок, потенційним джерелом мікро- і макро- тріщин;
- велика кількість перекривної та регулюючої арматури, що має свій допустимий (паспортний) рівень витікань та є потенційним джерелом перевищення допустимого рівня витікань під час експлуатації. Тому ці витікання є технологічними і неминучими.

Крім вищезгаданих факторів на витікання значно впливає герметичність технологічного обладнання, апаратів і т. ін., в яких під час динамічних умов експлуатації виникають нещільності [1, с. 43].

Суттєвим є вплив техніко-економічних факторів роботи обладнання, яке розраховане на роботу протягом обумовленого часу, але працює більш довгий період і потребує реконструкції або заміни.

Структура витікань під час транспортування газу:

- витікання з арматури та поверхні на лінійній частині газопроводів;
- витікання з комунікацій та обладнання КС, ГРС та ГВС.

Існує однозначна залежність витікань від:

- протяжності лінійної частини газопроводів;
- об'єму газу в трубах;
- кількості КС, ГРС та ГВС, що пов'язано з кількістю арматури, свічних кранів, компресорів, КВП і потенційно негерметичного обладнання.

Існуючі методи оцінки витікань газу поділяються на розрахунково-аналітичні, дослідно-експериментальні і звітно-статистичні.

Методологія розрахунку об'єму витікань природного газу на технологічному обладнанні МГ викладена у різних методиках розрахунку.

Для максимального наближення величин реальних витікань до нормативних необхідно переглядати питомі норми витікань один раз на три роки [2, с. 105].

Список літератури

1. Грудз В.Я., Грудз Я.В., Фейчук В.Д. Діагностування малих витоків з трубопроводу. *Розвідка і розробка нафтових і газових родовищ*. 1999. № 36. С. 42-44.

2. Дрінь Н. Я., Стасюк Р.Б. Оцінка матеріального балансу газопроводу в умовах нестационарного газоспоживання. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*. 2012. № 2. С. 105-106.

УДК 622.691.48

Дрінь Н. Я.

к.т.н.,

доцент кафедри газонафтопроводів

та газонафтосховищ

Івано-Франківський національний

технічний університет нафти в газу

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО ОПОРУ НА ВИТРАТУ АВАРІЙНОГО ВИТОКУ ГАЗУ

При витіканні газу в пористе середовище (грунт) необхідно враховувати в розрахунках процесу фільтраційний опір ґрунту, який залежить від його проникності. Із зменшенням проникності ґрунту швидкості фільтрації газу спадають, а тиск в пористому середовищі (зокрема за джерелом витікання) зростає в часі [1, ст. 71]

На основі проведення експериментів видно, що загальна тривалість процесу нестационарної фільтрації газу в ґрунті при виникненні аварійного витоку з газопроводу лежить в межах 1500-1800 с і з збільшенням проникності ґрунту зменшується. Відповідно тривалість першої фази нестационарної фільтрації газу в ґрунті проникністю 0,04 дарсі складає близько 500 с, а при зменшенні проникності до 0,01 дарсі зростає до 650 с.

Масова витрата витоку в умовах до критичного режиму впродовж першої фази нестационарної фільтрації знижується за рахунок зростання тиску в пористому середовищі, викликаного фільтрацією газу. Зменшення проникності ґрунту в два рази призводить до зростання тиску на кінець першої фази нестационарної фільтрації на 5,7% у випадку проникності ґрунту 0,08 дарсі і на 5,9% у випадку проникності 0,04 дарсі. В подальшому тиск стабілізується на кінець другої фази нестационарної фільтрації, що призводить до стабілізації витрати витоку.

В подальшому впродовж другої фази нестационарної фільтрації тиск газу в пористому середовищі знижується, що призводить до певного зростання витрати витоку в 1,08 рази порівняно з мінімальною при проникності ґрунту в 0,08 дарсі і в 1,09 рази при проникності ґрунту 0,04 дарсі.

Загалом витрата витоку на кінець процесу нестационарної фільтрації дещо менша за початкову величину в момент появи витоку і складає 98% у випадку проникності ґрунту 0,08 дарсі та 93 % у випадку проникності ґрунту 0,04 дарсі [2, с.70]

Таким чином, в результаті, проведених досліджень встановлено, що за рахунок припущень при отриманні формули Сен-Венана Вентцеля отримані результати суттєво вищі за реальні, для адекватності прогнозованих показників запропоновано використовувати поправки в залежності від характеру витікання, які є функціями параметрів процесу і фізичних властивостей газу і для яких запропоновано емпіричні формули.

Список літератури

1. Грудз В.Я., Грудз Я.В., Дрінь Н.Я., Стасюк Р.Б. Дослідження процесу фільтрації газу в ґрунті у разі появи витоків із газопроводу. *Нафтогазова енергетика*. 2014. № 1 (21). С. 70-74.

2. Грудз В.Я., Грудз Я.В., Дрінь Н.Я., Дем'янчук Я.М. Вплив фільтраційного опору ґрунту на інтенсивність аварійних витоків із газопроводу. *Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ*. 2015. № 2 (55). С. 68-73.

УДК 517.9, 517.977

Хайдуров В. В.

кандидат технічних наук,
старший науковий співробітник
відділу моніторингу і діагностики об'єктів енергетики,
Інститут загальної енергетики НАН України

Гальчинський Л. Ю.

кандидат технічних наук, доцент
доцент кафедри інформаційної безпеки
Національний технічний університет України
«КПІ імені Ігоря Сікорського»

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАТРАТ НА ЗАКУПІВЛЮ АНТИВІРУСНИХ ЗАСОБІВ

В умовах сьогодення неможливо собі уявити реальне життя без використання сучасної комп'ютерної техніки, смартфонів, гаджетів та інших пристроїв. Кожна людина, яка живе умовами сьогодення, користується глобальною мережею Internet. Використання персональних комп'ютерів і мобільних пристроїв у поєднанні з Інтернетом стало невід'ємною частиною повсякденного життя. Для комерційних фірм та / або банківських систем потрібно розуміти рівень збитків з плином часу, які отримуються в результаті дії різного роду шкідливого програмного забезпечення (ШПЗ). У зв'язку з цим, питання прогнозування поширення ШПЗ у мережах та питання міри реагування у разі потрапляння ШПЗ у серйозні компанії або фірми ставиться досить гостро.

Для побудови моделі керування розглянемо динамічну модель PSIDR [1, с. 2]. У цій моделі будемо вважати, що параметр μ (швидкість ідентифікації вузлів мережі) є параметром керування і він є обмеженим. Матимемо задачу оптимізації, яка описана у математичному формулюванні нижче.

Нехай J є функціонал поданого нижче виду:

$$J(\mu(t)) = \int_0^T (A \cdot I(\mu(t)) + B \cdot D(\mu(t))) dt \rightarrow \min,$$

де A – плата за персональні комп’ютери / ноутбуки, які були пошкоджені ШПЗ; B – плата за оновлення антивірусної системи для персональних комп’ютерів та / або ноутбуків, які досліджуються; T – кінцевий час, на протязі якого виконувалось дослідження поведінки ШПЗ у персональних комп’ютерах / ноутбуках.

З точки зору практики є очевидним те, що можливості встановлення нового антивірусного засобу є обмеженими, тобто $0 \leq \mu(t) \leq M$.

Три параметри характеризують швидкості: β – швидкість інфікування вузлів мережі; σ – швидкість лікування вузлів мережі; μ – швидкість ідентифікації вузлів мережі зі ШПЗ. Особливістю даної моделі є так, що антивірусний захист повинен бути оновлений якомога раніше, оскільки затримка оновлення антивірусного захисту у кожному вузлу мережі призводить до більшого поширення ШПЗ у даній мережі.

Задача керування описується такою математичною моделлю. Знайти глобальний мінімум функціоналу:

$$J(\mu(t)) = \int_0^T (A \cdot I(\mu(t)) + B \cdot D(\mu(t))) dt \rightarrow \min \quad (1)$$

з урахуванням обмеження, яке описується у вигляді самої моделі PSIDR, тобто у вигляді задачі Коші для системи звичайних диференціальних рівнянь:

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{dS(t)}{dt} = -\beta S(t)I(t) - \mu(t)S(t), \\ \frac{dI(t)}{dt} = \beta S(t)I(t) - \mu(t)I(t), \\ \frac{dR(t)}{dt} = \sigma(t)D(t) + \mu(t)S(t), \\ \frac{dD(t)}{dt} = \mu(t)I(t) - \sigma(t)D(t). \end{array} \right. \quad (2)$$

Початкові умови задачі мають такий вигляд:

$$I(0) = I_0, S(0) = S_0, D(0) = R(0) = 0. \quad (3)$$

Обмеження на шуканий параметр керування має вигляд:

$$0 \leq \mu(t) \leq M. \quad (4)$$

Задачу, яка описується у вигляді математичної моделі (1)–(4) можна розв’язувати багатьма методами й алгоритмами. У більшості випадків подібні задачі не мають аналітичних розв’язків, а якщо і мають, то такі розв’язки не цікавлять, оскільки реальні прикладні задачі сьогодення можуть бути розв’язані лише чисельно. До аналітичних методів пошуку параметра керування в (1)–(4) можна віднести принцип максимуму Понтрягіна [2, с. 15]. Також задачу (1)–(4) розв’язати з використанням обчислювальних методів оптимізації.

Математична модель дає можливість суттєво зменшити ризики формування різного роду наслідків від впливу ШПЗ на конкретну систему.

Слід також зазначити, що модель виду (2)–(4) можна програмно реалізувати з використанням стохастичного підходу, наприклад, використовуючи клітинний автомат, який може знаходитись в одному з 4-х станів системи $\{S, I, D, R\}$. Якщо (2)–(4) може бути реалізоване з використанням клітинного автомату, то і вся

математична модель керування також може бути реалізована на базі такого клітинного автомату.

Список літератури

1. Williamson M., Leveille J. Epidemiological model of virus spread and cleanup. HP Laboratories Bristol, February 27th, 2003.
2. Richard B. Vinter, Imperial College. Optimal Control and Pontryagin's Maximum Principle. 2014. London, UK. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4471-5102-9_200-1.

UDC 004.942 : 004.738 : 004.722

Lopakov O.

Senior Lecturer of Design Information Technologies
and Design department, Institute of Industrial
Technologies, Design and Management of
Odessa National Polytechnic University

Kosmachevskiy V.

Assistant of Design Information Technologies
and Design department, Institute of Industrial
Technologies, Design and Management of
Odessa National Polytechnic University

Tigarev V.

Ph.D. Engineering, Assistant professor of
Design Information Technologies
and Design department, Institute of Industrial
Technologies, Design and Management of
Odessa Polytechnic National University

Shvahirev P.

Assoc. Prof. Departments of
Metrological Product Quality Assurance of
Odessa Polytechnic State University

Barchanova Yu.

Senior Lecturer of Design Information Technologies
and Design department, Institute of Industrial
Technologies, Design and Management of
Odessa Polytechnic National University

SIMULATE VIRTUAL REALITY SERVICE ON SOFTWARE SDN UNDER A LIMITED RESOURCE 5G MOBILE TERMINAL

The main idea of virtual reality is to overlay text, graphics, audio, video, sensory data and sensations on top of existing objects in the surrounding world in real time. Therefore, a distinctive feature of virtual reality is the combination of real and virtual objects in a single space, which is often called a new concept of "hybrid" reality, which is understood as a three-dimensional perception of objects and the presence of interactivity, which leads to high requirements for the transmission delay over the communication network.

Keywords: Virtual Reality (VR); D2D (Device-to-Device) ; 5G; server request processing time; M / G / 1 queuing system; Pollachek-Khinchin formula; RTT round-trip delay; Internet of Thing; multilevel edge computing system (MM-MEC).

Urgency of the research. Virtual reality services are the next step in the development of mobile services. The combination of the properties of the terminal's mobility, its computing capabilities, ways of interacting with the environment (recognizing video,

sound and tactile images, calculating coordinates and orientation in space), as well as a modern communication network allow realizing a qualitatively new level of services with a high degree of interactivity [1-3]. When providing augmented reality services, one can often observe close interaction with IoT devices, which also generate quite an impressive amount of traffic [2,4].

Actual scientific researches and issues analysis. There are many theoretical and experimental works in the field of 5G communication networks, which characterize 5G as communication networks with ultra-high reliability and ultra low latency [5, 6].

The problems of resource allocation in heterogeneous 5G communication networks and traffic offloading are among the most significant for the planning of networks and their sustainable operation [7-8].

Obviously, in the works of these authors there was no methodology for representing user traffic, based on three interrelated models: a service space model, a user perception area model, which is a part of the service space, and a mobile user behavior model characterizing changes in his position and activity area. The model of behavior of a mobile augmented reality user includes not only the relatively well-known characteristics from traffic studies in 5G communication networks, such as device density, but also the previously unexplored characteristics of the user's viewing angle and the angular rate of rotation, which have a very significant impact on the quality of service parameters. and the quality of perception for the user of augmented reality [8; 9; 10].

The statement of basic materials. Service implementation structure. Virtual reality services allow the user to receive the necessary information in a timely manner. At the same time, its selection is performed automatically based on data on its state, for example, its position in space (geographical coordinates), on a map and a plan of the territory (based on geolocation data), on the location of a vehicle, etc. As shown in [5,6], the implementation of the service requires the organization of data exchange with the service server and / or directly with devices located in the communication area of the subscriber terminal, using D2D technologies [7]. In this case, the time between the request and the delivery of data should not exceed a certain value at which the user still does not feel a decrease in the quality of the service.

Considering a promising 5G network, D2D communication technology, and the use of SDN (Software-Defined Network, software-defined networks), the structure of the service implementation which is shown in Fig. 1 can be made.

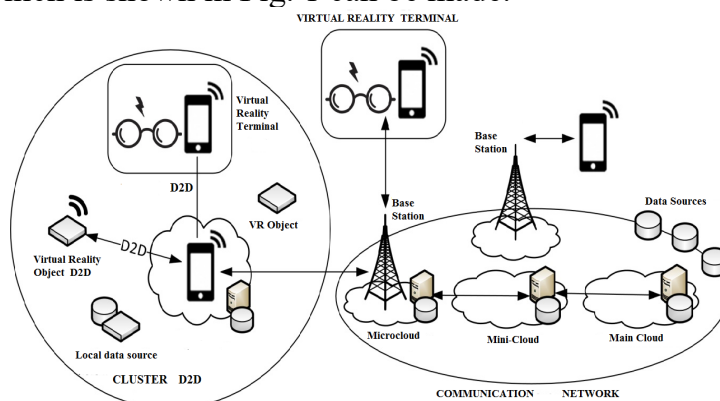

Fig. 1. Possible structure for the implementation of the Virtual Reality service

We believe that the communication network is built using the SDN architecture, in which there are data processing centers (DPC) of various levels [8], which makes it

possible to localize traffic and data "closer" to users. In the diagram, these data centers are depicted as micro, mini and base clouds. In a real network, there may be as many such levels as will be necessary for the best implementation of the service. The base station of the network interacts directly with the AR terminal or with a mobile terminal acting as a local cloud, interacting with the AR terminal using D2D technologies, which increases the efficiency of using the radio frequency spectrum [8,9]. Here, a cloud is understood as a certain amount of computing resources and memory resources that can be used to organize a server and a database (DB) of a service.

As will be shown below, the provision of a service can be implemented at several levels of such servers and databases, which allows, due to the localization of data and traffic, to reduce the requirements for the network's network and to increase the quality indicators of the service. Below, the problem of data clustering and localization of their processing is considered as a problem of resource allocation.

Let's consider each of the components separately. The time for recognizing a change in the user's environment t_r , in turn, includes all the components associated with detecting this change and collecting information necessary to form a request sent to the service server. Change detection can be realized by analyzing data from various sensors and devices (sensors of the earth's magnetic field, illumination, acceleration, GPS receiver, touch screen, etc.), as well as video cameras and microphones. The analysis can include both relatively simple tasks of comparing several numerical values, and resource-intensive tasks of pattern recognition. Therefore, the numerical value of t_r depends on the type of service, the method of its implementation and the computing resources of the mobile terminal. Thus, the resources of the mobile terminal affect the quality of the service through the value t_r . It will be assumed that there is a certain functional relationship between this time and the computing resources of the mobile terminal.

The time of transmission of the request to the server of the service t_q determined by the volume of transmitted data and the PN of the route between the mobile terminal and the server of the service C. A numerical estimate of this time under the assumption that time is spent only on data transmission (PD), i.e. without taking into account the losses for waiting for transmission at the nodes of the route can be obtained as

$$\overline{t}_q = f_q(C) = \frac{\overline{v}_q}{C}$$

In the formula (1) C is the bandwidth of the route (bit / s);

\overline{v}_q - Average amount of data transferred per request (bits).

Average amount of data per request \overline{v}_q depends on the type of service and the way it is implemented. For example, if an analysis of images received from the device's video camera is required to identify a change in the environment, then this analysis can be performed both by means of a mobile terminal application and by a server. In the first case, the request will contain relatively little data, which are only identifiers of objects in the service database, information about which is required to be provided. In the second case, it is necessary to transfer all image data (or several images), the analysis of which must be carried out by means of the service server. Intermediate options are also possible, when only a part of the video data will be sent to the server.

The processing time of the request by the server t_s is the most complex characteristic, since it depends on many parameters: the time of the analysis of the request data $\bar{\tau}_s$, поступаючих даних; the intensity of requests from mobile terminals of users λ_s ; server performance μ_s , which, in turn, depends on the size of the database n_s :

$$\bar{t}_s = f_s(\tau_s, \lambda_s, \mu_s(n_s)) \quad (2)$$

The server serves requests from many users, the service time of which is determined by the request processing time and the waiting time. The server can be described by the QS model, in which the request servicing time is determined by the size of the service database and the server's performance. The technical implementation of the server may be different, so it makes sense to consider it as a QS with general expectation with one $G / G / 1$ server. Assuming that the flow of incoming requests can be represented by a model of the simplest flow ($M / G / 1$), the average delay can be described by the Polyachek-Khinchin formula. With this in mind.

$$\bar{t}_s = \frac{\rho_s}{\mu_s(v_s)2(1-\rho_s)}(1+V^2) + \frac{1}{\mu_s(v_s)}, \quad (3)$$

In formula (3), the following parameters are applied:

- $\rho_s = \frac{\lambda_s}{\mu_s(n_s)}$ - server load;
- $V = \sigma_s \mu_s(v_s)$ - service time variation coefficient.
- σ_s^2 - standard deviation of service time.

The adoption of the simplest flow model is very useful, since it makes it possible to obtain analytical expressions for dependencies, especially when the properties of the real flow are unknown. Server performance, depending on the size of the database DB $\mu_s(n_s)$, is also a kind of dependency and is determined by the way the database is implemented. In particular, the most common models describe this dependence as $\ln(ns)$ or $n \ln(ns)$ operations, where n_s is the number of records in the database. Let's take a logarithmic dependence as an example. Taking into account that the service time includes preliminary processing of the request, the average execution time of which τ_s , we obtain the expression (4).

$$\mu_s(v_s) = \frac{1}{\eta \ln(v_s) + \tau_s} \quad (4)$$

where η - execution time per record.

The transmission time of the server response t_a , as well as the transmission time of the request, is determined by the volume of transmitted data and the PS of the route between the service server and the mobile terminal C. A numerical estimate of this time under similar assumptions can be written as.

$$\bar{t}_a = f_a(C) = \frac{v_a}{C}, \quad (5)$$

In formula (5), C is the route PN (bit / s);

\bar{v}_a – the average amount of data transmitted in the server response (bits). The average amount of data in a server response \bar{v}_a depends on the type of service and the way it is implemented. This data can be transmitted text, raster or vector images, sound, numerical values.

As can be seen from the models selected above, the response time significantly depends on such parameters as the performance of the mobile terminal, the network communication network and the processing time of the request by the server, which is determined by its performance and load. Below, we propose a method for choosing the structure and parameters of equipment to meet the requirements the reaction time for the Virtual Reality service.

Method for choosing the network structure and equipment parameters. Considering the above models, we can say that ensuring an acceptable response time is a problem of choosing the amount of resources (bandwidth, performance and memory), as well as their distribution among the elements of the service system. This is a problem with several variables, the number of which is determined by the models themselves. If we argue from the standpoint of constructing a method of organizing a service, then not all variables may be available for change. For example, if we assume that the performance of the mobile terminal and the characteristics of the server equipment can be taken into account, but cannot be changed within the framework of this problem, then the expression for the response time can be written as.

$$\bar{\tau} = \bar{t}_m + \frac{\bar{v}_q + \bar{v}_a}{C} + \frac{\rho_s}{\mu_s(n_s)2(1-\rho_s)}(1+V_s^2) + \frac{1}{\mu_s(v_s)} \quad (6)$$

where $\bar{t}_m = \bar{t}_r + \bar{t}_a$ - the total delay introduced by the mobile terminal application when processing input data and displaying information. Based on (6), you can write down the complete expression (7) This value depends on the terminal performance and the features of the application. We will assume that it is constant, i.e.

$$\bar{\tau} = \bar{t}_m + \frac{\bar{v}_q + \bar{v}_a}{C} + \frac{\lambda_s}{\mu_s(n_s)2(\mu_s(n_s) - \lambda_s)}(1+V_s^2) \quad (7)$$

Figure 2 shows the dependence obtained using formula (7) for a different number of records in the database. This figure shows that the reaction time increases according to the $1/(a-x)$ law. The constant component of time is due to the time of the PD request to the server and the time of its processing by the server. According to the chosen model according to formula (6), the service time also depends on the number of records in the database.

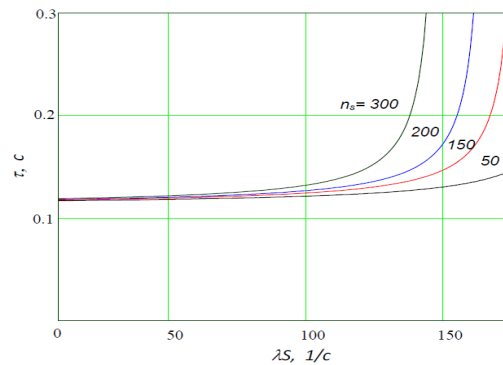

Fig. 2. Response time versus request intensity and the size of the Database

Conclusions.

1. It was found that the main indicator of the quality of service provision is the response time, i.e. the time from the moment the user's environment changes until the required message is presented to the user. This time depends on the distribution of functions for the provision of services by executive elements (user terminal, Virtual Reality servers, channels, data transmission networks).

2. In order to minimize the response time to changes in the user's environment, a hierarchical structure of resource allocation is proposed when providing augmented reality services. The hierarchical model makes it possible to localize a significant proportion of data and traffic, which saves resources of communication network bandwidth.

3. A new four-level structure of augmented reality service delivery system has been developed based on a modified multilevel edge computing system (MM-MEC) using the device-to-device interaction technology, D2D (Device-to-Device).

References

1. Tom Dieck, M.C. A theoretical model of mobile augmented reality acceptance in urban heritage tourism / M.C. Tom Dieck, T. Jung // *Current Issues in Tourism*. – 2015. – № 2(21). – P. 154-174.

2. Kaklauskas, A. Housing health and safety decision support system with augmented reality / A. Kaklauskas, E. K. Zavadskas, J. Cerkauskas, J. Naimaviciene, I. Ubarte, A. Banaitis, M. Krutinis // *The Journal of Innovation Impact*. 2016. – № 6 (1). – P. 143-150.

3. Lema, M. A. 5G case study of Internet of Skills: Slicing the human senses / Lema, M. A.; Antonakoglou, K.; Sardis, F.; Sornkarn, N.; Condoluci, M.; Mahmoodi, T.; Dohler, M. // *In Networks and Communications (EuCNC), 2017 European Conference on*, (pp. 1-6). IEEE, June 2017.

4. Borodin A.S. Industrial Internet of Things architectures. / Moskalenko T.A., Kirichek R.V., Borodin A.S. // *Information technology and telecommunications*, v.5, No. 4, 2017, P.49-56.

5. Agiwal, M. Next generation 5G wireless networks: A comprehensive survey / Agiwal, M., Roy, A. and Saxena, N // *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 18 (3), P. 1617-1655, 2016.

6. De Oliveira, L. C. Indoor navigation with mobile augmented reality and beacon technology for wheelchair users / L. C. De Oliveira, A. de Oliveira Andrade, E. Chagas de Oliveira, A. Soares, A. Cardoso, E. Lamounier // *Biomedical & Health Informatics (BHI)*. – 2017. – Proceedings IEEE EMBS International Conference.

7. Rashid, Z. Using Augmented Reality and Internet of Things to improve accessibility of people with motor disabilities in the context of Smart Cities / Z. Rashid, J. Melià-Seguí, R. Pous, E. Peig // *Future Generation Computer Systems*. – 2017. – V. 76. – P. 248-261.

8. Fokin, S. Yu. Review of medical applications, devices and technologies communications of the Internet of Things / S. Yu. Fokin, R. V. Kirichek // *Information technology and telecommunications*. - 2016. - T. 4. - No. 4. - P. 67–80.

9. Vong, C.-M. Application of RFID technology and the maximum spanning tree algorithm for solving vehicle emissions in cities on internet of things / C.-M. Vong, P.- K. Wong, Z.-Q. Ma, K.-I. Wong // *Proceedings of the 2014 IEEE World Forum on Internet of Things, WF-IoT*. – 2014. – P. 347-352.

10. Keil, J. Preparing the HoloLens for user Studies an Augmented Reality Interface for the Spatial Adjustment of Holographic Objects in 3D Indoor Environments / J. Keil, D. Edler, F. Dickmann // *Journal of Cartography and Geographic Information*. – 2019. – V. 69. - Issue 3. – P. 205–215.

УДК 327.3. 327.7

Галкін Р. Д.
магістр кафедри історії,
Чорноморський національний університет
ім. Петра Могили

АРКТИЧНИЙ ВЕКТОР У ГЕОПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШВЕЦІЇ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Королівство Швеція розміщено на території Скандинавського півострову, який, у свою чергу, є невід'ємною частиною Північної Європи – регіону, що має безпосередню близькість до Арктики. Не маючи прямого виходу до цієї географічної області, Швеція все одно активно претендує на вплив у цьому регіоні, який, до слова, поділений на 5 секторів між державами, території яких розміщені безпосередньо у Арктиці, а саме: США, Канади, Норвегії, Данії та Росії. Вищеперераховані 5 країн обмежуються виключною економічною зоною, що, згідно з Конвенцією ООН з морського права становить близько 200 миль [3]. Таким чином, ті води Північного Льодовитого океану, які прилягають до приарктичних країн, використовуються ними для ведення широкого спектру економічної та науково-розвідувальної діяльності. Проте останнім часом, на фоні посилення інтересів до регіону збоку інших країн (в тому числі і Швеції), все більш актуальною постає проблема розробки нових механізмів регулювання міждержавних відносин у цій географічній області [4].

Варто зазначити, що перші серйозні кроки на шляху вирішення даного питання були вжиті світовою спільнотою у другій половині 90-х рр. ХХ ст. Мова йде, насамперед, про заснування Арктичної Ради – міждержавної організації, основне завдання якої полягає у координації дій країн, які займаються освоєнням регіону [1]. У 1996 році Швеція стала одним із членів даного об'єднання, підписавши відповідну декларацію. Членство Швеції в Арктичній Раді дало їй можливість впливати на рішення, які приймаються на міжнародних форумах стосовно різних спектрів діяльності у регіоні. Важливо зазначити, що одними з пріоритетних завдань арктичного вектору зовнішньої політики Стокгольму є вирішення екологічних проблем та сприяння засадам миру у регіоні. Останній аспект, передусім, пов'язаний з багатолітньою традицією шведського нейтралітету та бажанням бути своєрідним «арбітром» між провідними державами світу, які схильні до військових протистоянь.

Найбільш прогресивні зовнішньополітичні кроки у напрямку Арктики були зроблені Стокгольмом у ХХІ ст. Відліком активних дій можна вважати прийняття т.зв. «Арктичної стратегії», яка була затверджена Швецією у 2011 р. У документі, зокрема, було зазначено про проведення державою заходів, спрямованих на збереження політичної рівноваги у регіоні; сприяння розробці арктичної політики Європейського Союзу; реалізацію державних проєктів в Арктиці згідно з нормами міжнародного права [2]. Найважливішим досягненням Стокгольму за ці роки

стало те, що держава не наполягала на просуванні власних політичних амбіцій стосовно регіону, а стала своєрідним посередником у діалозі між приарктичними державами.

Загалом же можна стверджувати, що наразі Швеція переймається радше екологічними та кліматичними проблемами у регіоні, які в подальшому можуть загрожувати екосистемам не лише Північної Європи, а й усього світу. Саме тому країна проводить активні наукові дослідження, спрямовані на попередження та запобігання природних катастроф.

Таким чином, процес розвитку арктичного вектору зовнішньополітичної діяльності Швеції слід умовно поділити на 3 взаємозалежні етапи: 1) етап інтеграції до складу Арктичної Ради, яка займається питаннями міжнародної комунікації стосовно розвитку регіону (90-і рр. ХХ ст.); 2) долучення до заходів щодо організації безпеки у регіоні; загалом період не відзначений активною діяльністю Стокгольму в арктичному напрямі (2000-і рр.); 3) період широкого залучення Швеції до діяльності у арктичних міжнародних структурах; (2011 р. – сьогодні). Слід резюмувати, що арктичний вектор у новітній політ історії Швеції посідає вагоме місце, проте далеко не визначальне. Територіально Королівство не має виходу до Арктики і цей фактор обмежує можливості держави щодо використання ресурсів даного регіону. Однак те, що країна розміщена у Північній Європі та має географічну близькість з Арктикою – дозволяє їй не лише мати членство у відповідних регіональних організаціях, а й впливати через них на прийняття рішень стосовно екологічного захисту географічної області, організації заходів по дотриманню військово-політичної рівноваги у регіоні тощо. У контексті цього Швеція демонструє зважений підхід до розвитку області, на яку територіально не претендує, але водночас, переймається питаннями її природного захисту, помірнього використання тамтешніх ресурсів та найголовніше – нагляд за дотриманням безпекових зобов'язань у відносинах між приарктичними державами. Саме тому квінтесенцією арктичного напрямку зовнішньої політики Швеції наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття є дотримання нею міжнародно-правових домовленостей та зобов'язань стосовно розвитку даного регіону.

Список літератури

1. Декларация об учреждении Арктического совета. 19.09.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_108#Text (дата звернення: 19.02.2022).
2. Иванов И. С. Арктический регион: проблемы международного сотрудничества. Москва, 2013. С. 191-192.
3. Конвенция Организации Объединённых Наций по морскому праву. 03.06.99. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_057#Text (дата звернення: 01.06.2022).
4. Морозов А. И. Международно-правовой режим Арктики: ход переговорного процесса // Проблемы постсоветского пространства. 2016. № 2. С. 117-126.

УДК 316,7

Цацук М.

студентка 1 курсу, факультет дизайну

Михальчук О.

студентка 1 курсу,

факультет культурних та креативних індустрій

Кадлубович Т.

канд. політичн. наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРОТИСТАВЛЕННЯ «МОДЕРН – ПОСТМОДЕРН» ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Культурна парадигма, в якій існує суспільство в певний момент свого історичного розвитку, визначає його норми, цінності та прагнення. Нові парадигми виникають у результаті реакції на попередні, виявляючи невідповідність застарілих конструктів до вимог сучасного суспільства, в той же час надаючи їм принципово нових форм. Так, модернізм побудований на фундаменті різноманітних ієрархій: «високої» та «низької» культури, «глибинного» та «поверхневого», «вищої ідеї» та «людини» тощо. Парадигма постмодернізму піддала критиці будь-яку ієрархічну структуру як таку, бінарну опозицію «суб`єкт – об`єкт», владні відносини у всіх аспектах, тим самим провокуючи створення суспільства нового формату, з його тенденціями до масовізації культури, глобалізації тощо.

Постмодерн прагне деструктурувати уявлення про світ та суспільство, зруйнувати стійкі вірування епохи модерну. Так, Жан-Франсуа Ліотар у роботі «Стан постмодерну» (1979) визначає постмодерн як «недовіру до метарозповідей» – грандіозних тем, що описують процеси з позиції конкретної, чітко визначеної точки зору, яка стоїть на вищій позиції умовної системи ієрархії поглядів. Метарозповіді оперують способом включення та виключення, контролюючи та визначаючи гетерогенезис в організовані поля, прагнучи заглушити інші погляди в ім`я певних «універсальних принципів» [1]. Натомість для постмодерністів справжня інтелектуальна розмова – це розмова про феномен культури в цілому, пошук способів обговорення, де кожна особистість може знайти щось цінне для себе на різних «рівнях» культури, конструюючи з цих фрагментів власну картину світу.

Руйнація ієрархій відбувається на різних рівнях суспільства: з`являються нові соціальні рухи, змінюється мова, культура, владні відносини. Скорочення «критичного простору» модернізму, яке досягнуто методом «вибуху»: «хуліганської експансії культури на всю соціальну сферу, аж до того, що все, що включає наше соціальне життя, від економічної цінності та державної влади до повсякденних дій і самої структури нашої психіки...» [3]. Так, наприклад, еко-активізм наполягає, що відносини між людиною та природою мають будуватися не на основі людського страху перед потенційною екологічною катастрофою, а через призму докорінної зміни ставлення до природи як до рівного людині суб`єкту. Іншим прикладом може

бути руйнація однієї з найсильніших ієрархій – ієрархії мови, що виявляється в поступовому розповсюдженні фемінітивів та безособових займенників.

Головними характеристиками постмодернізму є фрагментарність, гетерогенність та невизначеність, які викликають зміни у суспільстві та свідомості його членів, починають по-іншому трактуватися поняття, вибудовуватися нові сенси. Наприклад, модернізм розглядає буття як «дерево» з певним центром, власною ієрархією та визначеною структурою. Постмодернізм характеризує організацію буття (тексту) через відсутність структури, системоутворюючого стрижня, єдиної спрямованості та наявності необмежених можливостей зміни. З'являється постмодерністське поняття «ризом». Базисом постмодерного світу стає плюралізм, тобто допущення одночасного співіснування різноманітних поглядів, множинність груп інтересів. Суспільство перестає бути масовим, стаючи деякою мірою фрагментарним, світ набуває рис ансамблю розрізнених елементів.

Дроблення відбувається не тільки на рівні суспільства, а й на рівні особистості. «Я» розпорошується на безліч рольових функцій, людина стає набором так званих «практик себе», частиною світу як набору текстів, а тому з'явившись в культурі, вже говорить не від себе, а мовою цих самих текстів. Постмодерн робить людину не споживачем, а об'єктом інформації. Плюралізм ідей потребує критичного, раціонального їх осмислення, але кратне збільшення інтенсивності потоків інформації при одночасному зменшенні інтерпретаційних схем не залишають часу на перетворення інформації у знання. Наприклад, соцмедійний застосунок «TikTok» побудований на основі миттєвого, короткотривалого враження. Постмодернізм відмовляється вбудовувати людину в чіткі парадигми, ієрархії, пояснювали її місце в світі. Відбувається розсіювання уваги людини, спостерігається підвищення тривожності із-за неспроможності охопити та усвідомити весь інформаційний потік. Результатом стає криза ідентичності – навколо людини концентрується маса знаків, але вона не спроможна з цих знаків зібрати власне «Я».

Людина не може змінити культурну парадигму, в якій існує, проте вона здатна інтерпретувати та відтворювати її, пропускаючи крізь призму власного сприйняття. Соціум переосмислює власне минуле, аналізує теперішнє і на цій основі визначає напрямки руху, власні перспективи розвитку. Тож кожен індивідуум, в свою чергу, має свідомо ставитися до існуючої навколо нього культурної парадигми щоб вчасно виявляти її недоліки, тенденції розвитку та використовувати власні ресурси для її вдосконалення.

Список літератури

1. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна М.; СПб., 1998. 160 с. URL: <https://flibusta.site/b/196440/read>
2. Делез Ж. Логика смысла М., 1995. 297 с. URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=113442>
3. Джеймисон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму К., 2008. 504 с.
4. Ильин И.П., Цурганова Е.А. От модерна к постмодернизму: логика развития. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ot-moderna-k-postmodernizmu-logika-razvitiya/viewer>

УДК 338.43:633

Мандрик І. П.

к. г. н., доцент

доцент кафедри економічної та
соціальної географії,

Волинський національний університет
імені Лесі Українки

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИХОДУ УКРАЇНИ НА СВІТОВИЙ РИНОК ЗЕРНА

Місце України на світовому ринку зерна визначається сприятливим агроресурсним, виробничим і науково-технічним потенціалом, наявністю кваліфікованих трудових ресурсів, зручним економіко-географічним і транспортно-географічним положенням.

До повномасштабної війни з Росією український аграрний ринок забезпечував збіжжям не лише Україну, а й ще 190 країн світу [2]. Україна впевнено входила до десятки найбільших виробників та експортерів зерна. У 2021 р. на зарубіжні ринки було вивезено 50,8 млн т збіжжя. При цьому виручка від експорту українського зерна склала 12,3 млрд дол. США. У порівнянні з 2020 р. спостерігалось зростання обсягів поставок більшості основних товарних позицій продукції цієї групи.

У 2021 р. кукурудзи було експортовано 24,7 млн т – на 12 % менше показника 2020 р. Обсяги експорту пшениці становили 20,1 млн т, що на 11 % більше, ніж у 2020 р. Поставки ячменю на зарубіжні ринки у 2021 р. зросли у порівнянні з попереднім роком на 0,6 млн т і становили близько 5,7 млн т. Експорт жита після відчутного падіння значно виріс і сягнув 137 тис. т.

Найбільшими покупцями українського зерна у 2021 р. як і раніше, були країни Азії, Африки та Європи. Характерною рисою 2021 р. стало подальше посилення позицій Китаю, який у 2020 р. вперше очолив ТОП-10 імпортерів українського збіжжя, закупивши понад 20 % вартісних обсягів вітчизняного експорту зернових. Починаючи з 2018 р., ця країна збільшила закупівлю зерна з України майже у 5 разів – до 2,6 млрд дол. США. Єгипет, який протягом 2011–2018 рр. традиційно посідав першу позицію в рейтингу найбільших імпортерів вітчизняних зернових, поки що утримує за собою друге місце. У 2021 р. він закупив українського зерна на суму 1,386 млрд дол. США. Однак його частка у загальному експорті цього виду сільськогосподарської продукції зменшилася до 11,2 %. Туреччина, яка 2020 р. посідала лише 6 місце у ТОП-10, у 2021 р. перемістилася на третє, збільшивши обсяги закупівель українського збіжжя до 918 млн дол. США. Також до першої десятки найбільших імпортерів зерна ввійшли Індонезія, Іспанія, Нідерланди, Іран, Пакистан, Лівія, Туніс [2].

Світовий ринок потребує українського зерна, але воно заблоковане в чорноморських портах. Після повномасштабного вторгнення Росії Україна сьогодні реально може експортувати лише 15-25 % від старих обсягів. Зараз Україна разом із

Європейським Союзом (ЄС) розвиває альтернативні шляхи доставки, але поки потенційні об'єми експорту в декілька разів менші.

Чорноморські порти заблоковані. Зерно можна вивозити з України залізницею, а можна доправляти в дунайські порти – Рені, Ізмаїл та Усть-Дунайськ. Доставляти зерно з Одещини до Ізмаїлу можна двома залізничними гілками. Перша з них проходить через пошкоджений шістьма ракетними ударами міст через Дністровський лиман, який тепер не працює. Друга – частково пролягає через територію Молдови, занадто близько до так званого «Придністров'я». Залізницею зерно можна везти не тільки в українські, але й в румунські порти Галац та Констанца. Забирати зерно з українських дунайських портів можна з Чорного моря через Дунай. Біля одного з його гирл, Сулинського, можна зараз побачити велике скупчення торговельних суден.

Альтернативні шляхи вивозу мають низку проблем. По-перше, це ширина залізничної колії – вона ширша в Україні порівняно з країнами Євросоюзу, що уповільнює перетин кордону. По-друге, не вистачає вагонів-зерновозів, причому з обох боків. І по-третє, в портах Європи може не вистачити потужності для перевалки українського зерна в більших, ніж зараз, масштабах.

За підрахунками бізнесу, близько 30 млн т українських зернових заблоковані в портах та на елеваторах через вторгнення Росії.

12 травня 2022 р. стало відомо, що Єврокомісія запустила разом із Україною програму «Шляхи солідарності», в рамках якої Україна зможе вивезти на світовий ринок 20 млн т зерна протягом трьох наступних місяців. В рамках програми ЄС має:

- усунути транспортні затримки;
- створити нові транспортні шляхи та коридори;
- зменшити час митного оформлення українського експорту на кордонах;
- надати додатковий рухомий залізничний склад, судна та вантажні автомобілі;
- передбачити нові потужності для тимчасового зберігання українського експорту в країнах ЄС [3].

Отже, Україна займає лідируючі позиції на світовому ринку зерна. Однак, через блокування Росією чорноморських портів виникли значні проблеми з транспортуванням українського зерна за кордон, що своєю чергою, порушує продовольчу безпеку в багатьох країнах Азії та Африки.

Список літератури

1. Названо ТОП-10 найбільших імпортерів українського зерна за минулий рік. URL: <https://latifundist.com/novosti/58224-nazvano-top-10-najbilshih-importeriv-ukrayinskogo-zerna-za-minulij-rik> (дата звернення 17.06.2022).

2. Черемісіна С. Г. Ринок зернових культур в Україні: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку. *Економіка АПК*. 2021. № 2. С.48-58. URL: http://eaprk.org.ua/sites/default/files/eaprk/2021/02/ekonomikaaprk_2021_02_p_48_58.pdf (дата звернення: 16.06.2022).

3. Штекель М. Що буде з українським зерном та чи зможе воно потрапити на світовий ринок? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukraynske-zerno-svitovyy-rynok/31860149.html> (дата звернення: 18.06.2022).

Стрикун М. В.

викладач

ВСП «Ніжинський фаховий коледж
НУБіП України»

ІДЕОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ СУЧАСНОЇ ПІДГОТОВКА МОЛОДІ НА ЗАННЯТТЯХ З ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Сьогодення диктує нові виклики для суспільства в цілому і для вітчизняної освіти зокрема. В умовах повномасштабної військової агресії Росії проти України, яка сколихнула нашу державу 24 лютого 2022 року, особливої актуальності набуває ідеологічна підготовка молоді в контексті предмету «Захист України».

Варто усвідомити, що Захист України - це не лише програмний елемент повної загальної середньої освіти, а дієвий інструмент підготовки молоді, щодо захисту суверенітету держави її кордонів та населення.

Незважаючи на те, що допризовна підготовка молоді передбачає початковий рівень навченості військовим положенням, проте їх цінність в умовах реальності неоціненна. Окрім правової, стройової, тактичної, вогневої, топографічної, фізичної та медичної, варто звернути увагу і на ідеологічну підготовку.

Під час гібридної війни, досить легко маніпулювати інформацією і часто словом легше вмотивувати ніж примусом. Ідеологічне виховання є основою всього змісту виховання і направлене на виховання учнів патріотів своєї Батьківщини, людей зі стійкими переконаннями, справжніх громадян України.

Сформована свідомість зміцнює моральну позицію молоді, допомагає, аргументовано відстоювати свої погляди, бути непримиренним до чужої ідеології, дозволяє оцінювати явища внутрішньої і міжнародної політики, проявляти суспільно-політичну активність у всіх сферах діяльності [1].

Сучасний викладач повинен чітко і ясно вибудувувати ідеологічну підготовку молоді на базових принципах:

– патріотизмі – відстоювання національних інтересів держави, повазі та любові до Батьківщини, її державних символів, національних цінностей, культури, історії, української мови, ідейних переконаннях, відданості, готовності до самопожертви заради свободи та незалежності українського народу [2];

– верховенстві права – законності, підзвітності, прозорості та дотриманні засад справедливості і демократичності;

– єдиноначальності – розумінні наділеності командира (начальника) всією повнотою влади стосовно підлеглих та покладання на нього персональної відповідальності перед державою за всі складові діяльності; праві командира одноосібно приймати рішення та віддавати накази; забезпеченні виконання визначених рішень і наказів, виходячи із всебічної оцінки обстановки та вимог законів України [3];

– персональній відповідальності – особистій та неподільній відповідальності майбутнього військовослужбовця, незалежно від його посади та військового звання, за виконання покладених на нього обов'язків військової служби, дотримання дисципліни, виконання вимог нормативно-правових актів та документів, які регламентують його діяльність і поведінку [4];

– добропорядності – направленості дій на захист національних інтересів і відмова його від пріоритетності власних інтересів під час виконання наданих йому повноважень, неприпустимості корупційних дій у будь-яких проявах, відкритості під час виконання обов'язків військової служби;

– лідерстві – сприянні прагненню до належного виконання обов'язків, кар'єрного зростання, набуття високого професійного рівня, згуртування колективу, його налаштуванні на працю;

– гендерній рівності – забезпеченні рівними можливостями, правами та обов'язками юнаків та дівчат;

– повазі до військовослужбовців – військовослужбовці є центром, опорою і рушійним елементом суверенітету.

Таким чином, реалізація ідейних принципів, викладених вище, дозволить підготувати стійку, патріотично налаштовану молодь спроможну, під час подальшої служби в Збройних Силах України, забезпечувати успішне стримування агресора, запобігати кризовим ситуаціям воєнного характеру, вести гідну збройну оборону держави, захищати її суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність.

Список літератури

1. <https://jak.koshachek.com/articles/ponjattja-ideologichnogo-vihovannja-jogo-suti.html>
2. <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=55107>
3. https://defence-ua.com/minds_and_ideas/zsu_generalna_vizija-243.html
4. <https://tyzhden.ua/Politics/239794>

УДК 316.62-056.2/.3:279.25](477)

Олійник Г. М.
к. п. н., доцент кафедри
соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної
діяльності Тернопільського національного
педагогічного університету ім. В. Гнатюка

РЕЛІГІЙНА ГРОМАДА ЯК ВАГОМИЙ ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

В Україні спостерігається тенденція до зростання чисельності людей з особливими потребами. Більшість з них народжуються з фізичними і психічними вадами внаслідок зниження рівня медичного обслуговування, росту наркоманії та алкоголізму, воєнних конфліктів, підвищення екологічної небезпеки.

Спеціальні освітні установи для розумово відсталих учнів орієнтовані на максимальний розвиток загальних соціально-адаптивних можливостей дитини, його обізнаність, практичну підготовку до основних сфер життєдіяльності в суспільстві і перш до самообслуговування, спілкування, соціальної поведінки.

Однак психологічної та соціально-педагогічної допомоги потребують не тільки діти з особливими потребами, а й батьки, де народжуються і зростають діти цієї категорії. Це пов'язано з тим, що інвалідність дитини досить часто стає причиною глибокої і тривалої соціальної дезадаптації всієї сім'ї.

Соціально-педагогічний вплив на особистість є інструментами вирішення однієї з основних проблем у суспільній та державній політиці щодо людей з розумовою та фізичною неповносправністю – їх соціальної реабілітації, адаптації та інтеграції у суспільство. Оскільки соціально-економічна ситуація, що склалася на сучасному етапі розвитку України переживає кризові часи, вона потребує допомоги з боку громади, а саме релігійної.

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту [2].

Особа з особливими потребами – це людина, яка має особливі медичні, психологічні, освітні, комунікативні, побутові, соціальні потреби (спеціальне обладнання, пристрої, програми навчання, психологічна підтримка тощо), пов'язані зі стійким розладом здоров'я.

Основними характеристиками людей з особливими потребами є: соціальні наслідки вади здоров'я підсилюють, живлять і закріплюють її особливість; вада не тільки змінює відношення до фізичного світу, але і позначається на відносинах з людьми; у процесі взаємодії людини з середовищем створюється ситуація, яка спонукає до компенсації; первинним стимулом до виникнення компенсаторних процесів є ті об'єктивні труднощі, з якими зустрічається людина у процесі розвитку; до людини з особливими потребами формується особливе, не таке, як до інших людей, ставлення; людина з особливими потребами «випадає» із середовища здорових людей.

Соціалізація людей з особливими потребами – це головний процес, сутність якого полягає у створенні певних умов для саморозвитку особистості, в результаті яких виробляється активна життєва позиція.

Показниками соціалізованості людей з особливими потребами є її соціальний статус у сімейному середовищі, середовищі однолітків чи осіб з подібними проблемами, задоволення цими середовищами у цілому і їх найбільш важливими елементами, зокрема.

Безперечно, поняття «соціалізація» (лат. *socialis* – суспільний) – процес входження людини в суспільство разом із її соціальними зв'язками та інтеграцією в різні типи соціальних спільнот, унаслідок чого відбувається становлення соціального індивіда [1, с. 79].

У нашому суспільстві проблеми соціалізації людей з особливими потребами не завжди розв'язують спеціальні заклади. Їх мета – допомогти кожній дитині соціально інтегруватися та соціалізуватися, наскільки дозволяють можливості, зумовлені структурою дефекту [3, с. 43].

Особливі потреби розуміються в суспільстві як наслідок того, що соціальні умови звужують можливості самореалізації людей з інвалідністю.

Щоб подолати це, потрібна інтеграція людей з обмеженими можливостями в суспільстві через створення їм умов для максимально можливої самореалізації, а не шляхом пристосування людей з інвалідністю до норм та правил життя здорових людей. Суспільство повинно адаптувати існуючі в ньому стандарти до потреб людей з обмеженими можливостями, щоб вони не почували себе заручниками обставин та обмеженої дієздатності

Стосовно розумової відсталості існує кілька моделей. Кожна доповнює, уточнює та узагальнює іншу. Одна з них – це релігійна модель, або сакральна. Людина із обмеженими розумовими можливостями перебуває під захистом Божим. Тому у християнстві милосердне ставлення до розумово відсталих осіб – це їх підтримка у громаді. Вона вважалася богоспасенною справою, а утиски чи наруга – великим гріхом [4].

Християнсько орієнтований підхід роботи з людьми з особливими потребами орієнтований на найвищий рівень психічного здоров'я – особистісний. Основна мета – допомогти людині знайти необхідні їй ціннісно-сміслові орієнтири та усвідомити своє місце у світі

Важливим, позитивним і перспективним явищем є помітний розвиток волонтерської допомоги, що є найбільш органічним проявом гуманізації суспільної моралі, а саме активізація роботи релігійних громад з людьми з особливими потребами. Релігійні громади допомагають соціалізувати та адаптувати осіб з особливими потребами до умов сучасного життя та віднайти щастя у дрібницях, не звертаючи увагу на несприйняття зі сторони соціуму.

Список література

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
2. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> від 17.06.2022, № 2179-IX (дата звернення 01.04.2022).
3. Казаннікова А. О. Проблеми соціалізації дітей з обмеженими розумовими можливостями (аналіз діяльності центрів реабілітації дітей-інвалідів м Херсон). *Практична психологія та соціальна робота*. № 8. 2001. 167 с.
4. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : Підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.

УДК 32.019.51

Триколенко С. Т.

канд. мистецтвознавства,

Національний авіаційний університет

Єлісєєв І. А.

Національний авіаційний університет

Савченко Л. В.

Одеська національна академія харчових технологій

ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВЕДЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Розглядаючи аспекти кремлівської пропаганди з точки зору художника - постановник кіно та телебачення, можу із впевненістю наголосити на використанні популярних та досить рідкісних технологій впливу на візуальне і слухове сприйняття побаченого. Зокрема часто використовується технологія 25 кадру, а також швидкозмінні кадри, які не дають змоги сконцентруватися глядачеві на безпосередній темі передачі; натомість постійно акцентують закладену режисерами тематику, що пов'язана із пропагандою. Наприклад випуски новин із соловйовим якнайкраще ілюструють принцип зміни кадрів та постійних переходів з однієї камери на іншу, нібито задля ефектності візуального ряду. Звичайно, візуальний ряд сприймається дуже ефектно, а герої передач, запрошені до студії, відразу асоціюються із персонажами голлівудських блокбастерів, автоматично діляться на хороших та поганих, при цьому акцентується основні гасла пропаганди: велич Росії, підступність ворогів, необхідність боротьби із загальноприйнятим злом. У даному випадку це міфічні нацисти. Переконавання у тому, що всі пострадянські держави страждають через розпад союзу та прагнуть до його відновлення; необхідність бути готовими до збройного протистояння із названими нацистами та агентами заходу... Прибічники даних концепцій знімаються крупним планом, зазвичай яскравіше освітлені. Велика увага приділяється жестикуляції та патетичній лексиці. Натомість опоненти освітлюється слабкіше, показуються дрібнішим планом; часто акцентується недоліки зовнішності та проблеми із артикуляцією: наприклад, трясуться руки, смикається око, заїкання і тому подібне. Все покликане максимально принизити противників величі руского мира та продемонструвати фізичні вади. Таким чином глядачі передачі підсвідомо займають позицію на боці сильніших, здоровіших, красивіших учасників передачі, ототожнюють в себе з ними та їх позицією. Старий прийом перепадів освітлення використовували німці за часів Адольфа Гітлера, нині він широко відомий на знімальних майданчиках художніх фільмів де позитивні та негативні герої принципово відрізняються не лише вчинками, а й за принципом подачі. Переглядаючи героїчні саги, відразу можна побачити принцип різного освітлення персонажів, а також акцентування героїчних

або навпаки злодійських рис обличчя за допомогою гриму. Переходячи до швидкоплинності кадрів, треба сказати про неможливість зосередити увагу на одному конкретному учаснику передачі: перед глядачем постають два табори - свій та чужий. Таким чином втілюється ідея обезличення образу особистості. Надалі під час певних суспільних процесів глядачі чують те, що їм повідомляють протягом певних проміжків часу із певними акцентами. Вони бачать позитивних та негативних героїв із якими ототожнюють себе та своїх ворогів.

Не можна оминати увагою штаповані репліки ведучих, які виражають не лише власну думку та позицію каналу. Обов'язково у певний час повторюють вже названі основні лейтмотиви пропаганди, такі як велич росії, пошук ворогів, необхідність відтворення радянського союзу... Окрім офіційних пропагандистських передач той же процес відбувається в усьому провладному інформаційному просторі. Назвемо кілька прикладів: у передачах, присвячених суто жіночій тематиці, наприклад, про весілля, постійно в певний момент, коли глядач максимально зацікавлений подіями, на екрані з'являються фрази або візуальні об'єкти, пов'язані ні з великим руським патріотизмом. Наприклад, наголошення на тому, що необхідно шукати собі нареченого серед російських чоловіків, оскільки тільки там є нормальні чоловіки. На Сході небезпечні мусульмани, що примусять носити паранджу, а на Заході суцільні гомосексуалісти, які одружуються тільки для продовження роду. Також часто включається ілюстративний ряд, наприклад фотографії в народному вбранні на тлі відомих історичних пам'яток із акцентом на патріотизм та звеличення. Не оминула пропаганда і канали передачі про погоду, де можна часто почути фрази на зразок «в центре великой россии», «на малоросии», «в стране клоуна», «на території фашистов» і тому подібне. На жаль, пропаганда активно використовує мультиплікацію для зомбування дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Відомі мультики про українських і російських школярів облетіли соцмережі. В одному з варіантів російський школяр постав героєм-захисником лнр та днр, натомість український дослухався до порад американського школяра та знущався над малюками у футболках із символікою самопроголошених республік. Таким чином діти з раннього віку вчать ненавидіти представників України та Заходу, вважаючи їх кривдниками слабких і беззахисних.

Якщо згадати передачі російського телебачення починаючи з середини 1990-х років, тобто з часів появи путіна у вищих владних колах, необхідно сказати про суб'єктивність та односторонність представлених сюжетів. Зокрема чеченські війни завжди демонізували населення Чечні, натомість наголошували на необхідності військового втручання у справи цієї незалежної держави. Відомі терористичні акти, які зараз повторно розглядаються незалежними експертами на предмет їх організації представниками фсб, освітлювалися на всіх державних каналах із акцентом на героїчні дії поліції та військових, при цьому замовчувалася кількість жертв серед цивільних громадян, загиблих внаслідок некомпетентних дій при звільненні заручників.

Резюмуючи огляд новин рф від середини 90-х і до сьогодні, ми бачимо єдину центральну лінію: постійне наголошення на необхідності військової присутності скрізь, де можна отримати якийсь зиск; приєднання певних територій до складу рф

або встановлення лояльного маріонеточного режиму; відсутність внутрішнього економічного зростання виключно з вини зовнішніх ворогів. І кожного разу військова агресія виправдовується захистом населення росії від міфічних демонізованих ворогів. Методи візуальної подачі новин практично не змінюється за чверть століття, змінюється лише якість зображення та засоби.

УДК 32:316.422(049.2):327.5

Мудрик Ю. С.

к.політ.наук,
доцент кафедри міжнародної
комунікації та політології
Хмельницький національний університет

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ

Методологія аналізу політичної реальності сприяє теоретичному синтезу і аналізу необхідних знань, що дозволяє перетворити певну суму політологічних знань з простого чи лише емпірично осмисленого набору розрізнених фактів політичного життя у єдину органічну систему політичних знань [3, с.137].

Політологія, як і будь-яка наука, має загальні і специфічні методи дослідження, прийоми, підходи, потрібні для здобуття істинних і обґрунтованих наукових знань. Функціональні проблеми політичного життя не можна дослідити й розв'язати без узагальненого філософського розуміння.

Сучасна політологія використовує різні філософські підходи, широко застосовує нормативно-онтологічний і емпірико-аналітичний підходи до аналізу політичних явищ. На Заході значно поширений біхевіористський метод, пов'язаний із вивченням політичної поведінки особи і соціальних груп, перевіркою цих досліджень досвідом. Важливим засобом у методологічному арсеналі політології є діалектичний метод, встановлені ним закономірності й принципи пізнання та перетворення дійсності [2, с. 19].

Політологія, в свою чергу, концептуально забезпечує розробку і застосування спеціальних методів дослідження, теоретично обґрунтовує їх, а з іншого боку сама збагачується, розвивається завдяки здобутій новій інформації. Прикладні функції політології розширюються в результаті використання спеціальних методів [2, с. 337-338].

Аналітична обробка інформаційних потоків є найхарактернішою рисою контент-моніторингу, за допомогою якого здійснюється екстракція фактів з текстів, виявлення понять, сюжетів, відстеження перебігу багатоаспектних суспільних процесів, розроблення різноманітних статистичних звітів, їх візуалізація [1, с. 3].

При розгляді політичних конфліктів крізь призму системного підходу, можна відмінити наступні їх властивості. Система (політичний конфлікт) володіє множиною станів, які відповідають її різноманітним властивостям, що описуються набором параметрів. При домінуванні ролі цілого над частиною, складного над

простим, властивості системи як цілого визначаються не тільки властивостями її окремих частин, а також і властивостями структури системи в цілому. Серед множини параметрів системи є головні, від яких залежить протікання самого конфлікту. Гомеостаз конфліктної ситуації зберігає головні життєво важливі параметри в процесі її адаптації до зовнішніх умов, чим підтримує існування самої системи.

Теорія ігор – це математична теорія аналізу стратегічної поведінки (взаємодії сторін), яка широко використовується в суспільних науках, і пояснює логіку раціональної поведінки індивідуумів в умовах конфлікту інтересів. Теорія ігор використовується в зарубіжних дослідженнях як метод аналізу міжнародних відносин.

Основним призначенням теорії ігор у дослідженні конфліктів є побудова аналогії, подібної скелету, яка могла б використовуватись для багатьох соціальних ситуацій та контекстів. В утворенні ігрової аналогії ми залишаємо осторонь складність реальних соціальних взаємодій, але приділяємо особливу увагу фундаментальним структурним аспектам, які можуть допомогти розумінню конфліктних ситуацій.

У традиційних моделях конфлікту сторони розглядаються як монолітні унітарні гравці (як правило, держави), які мислять і діють подібно індивідуумам. Сучасні моделі конфліктів фокусуються на рішеннях індивідуумів (як правило, лідерів конфлікту) під впливом низки чинників, які мають різну природу.

Значна кількість сучасних емпіричних досліджень присвячена внутрішнім конфліктам, конфліктам низької інтенсивності, громадянським війнам і тероризму. Теорія ігор використовуються для моделювання поведінки учасників конфліктів, як правило, лідерів угруповань.

Сучасні моделі конфліктів все більше базуються на обмеженій раціональності і враховують символічні фактори, такі як гордість, престиж, ненависть. Символічні фактори, джерела цілей та переваг гравців, матеріальні або неосяжні, раніше залишались за межами аналітичних моделей. Для традиційних моделей теорії ігор переваги гравців є екзогенними, заданими зовні величинами.

Список літератури

1. Горбулін В.П. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання : монографія / [В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде]. – Київ : Інтертехнологія, 2009. – 164 с.

2. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. - 2-е вид., доп. і перероб. – К., 2004 – 736 с.

3. Сітарський С.М. Політичний конфлікт та сучасні українські реалії / С.М. Сітарський // Економіка та держава : міжнародний науковопрактичний журнал. – 2013. – № 8. – 355 с.

4. Шубін С.П. Політичний маркетинговий аналіз: метод, теорія, практика: Монографія / С.П. Шубін. – К.: Генеза, 2007. – 112 с.

УДК [612.82:796.056.1]: 616 – 073.7

Іванюк О. А.

кандидат біологічних наук, доцент
кафедри здоров'я та фізичної культури,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ СПЕКТРАЛЬНОЇ ЩІЛЬНОСТІ ПОТУЖНОСТІ АЛЬФА-РИТМУ ЕЕГ У ДІВЧАТ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ФІТНЕСОМ

Фітнес – одна з найпопулярніших у всьому світі систем оздоровлення, яка спрямована на зміцнення здоров'я, корекцію фігури та сприяє гармонійному розвитку м'язів і рухливості в основних суглобах, вдосконаленню фізичних якостей [1, 17 с.]. Вплив занять фітнесом на когнітивну діяльність є маловивченим. Характеристики спектральної щільності потужності ЕЕГ є важливими показниками розумової діяльності, загальних та спеціальних здібностей [2, 84 с.; 3, 81 с.]. Тому, метою нашого дослідження є визначення впливу занять фітнесом на спектральну щільність потужності альфа-ритму ЕЕГ під час когнітивної діяльності.

В наших дослідженнях взяли участь 20 здорових праворуких дівчат 17-22 років. Усіх досліджуваних було поділено на дві групи: фітнес-група, дівчата які систематично займаються фітнесом (10 осіб), та контрольна група – (10 осіб) – дівчата, які не займаються спортом.

Електричну активність кори головного мозку досліджували методом спектрального аналізу в альфа-діапазоні за допомогою апаратно-програмного комплексу «НейроКом» (Харків). При записі ЕЕГ активні електроди розміщувались за міжнародною системою 10/20. У всіх тестових ситуаціях реєструвались шістдесяті секундні інтервали ЕЕГ з подальшим Фур'є-перетворенням.

ЕЕГ реєстрували у таких тестових ситуаціях: у стані функціонального спокою із розплющеними очима, та при виконанні когнітивних завдань: «Увага» та «Відтворення слів».

Отримані дані обробляли методами варіаційної статистики з оцінкою t-критерію Стьюдента. Під час статистичного аналізу даних використовували стандартні пакети програм Microsoft Excel та Statistica 6.0.

При аналізі функціонального спокою з розплющеними очима, між двома групами досліджуваних, встановлено вищі значення альфа-ритму у фітнес-групі. А саме, при $p \leq 0,001$ у задньо-лобовій, а також при $p \leq 0,05$ у сагітально-тім'яній та потиличній ділянках правої півкулі кори головного мозку.

Виконання тесту «Увага» характеризується більш високими значеннями потужності по всьому «скальпу» у фітнес-групі ніж у контрольній групі. Зареєстровано достовірно більшу альфа-активність при $p \leq 0,001$ у передніх, задніх, латеральних лобових та у симетричних центральних, потиличних частках великих півкуль кори головного мозку, а також у сагітально-тім'яній татім'яній ділянках

правої півкулі. А при $p \leq 0,01$ – у сагітальній та латеральній центральних, а також у тім'яній та латерально-тім'яній частках лівої півкулі кори головного мозку.

У фітнес-групі під час виконання тесту «Відтворення слів» також встановлено значно вищі показники інтенсивності порівняно із контрольною групою. А саме: при $p \leq 0,001$ – у лівій задньо-лобовій частці та у симетричних центральних відведеннях правої та лівої великих півкуль кори головного мозку; при $p \leq 0,01$ – у симетричних передніх та латеральних лобових відведеннях великих півкуль головного мозку а також у сагітально-лобовій, правих тім'яній та потиличній ділянках кори головного мозку; при $p \leq 0,05$ – у правій задньо-лобовій, сагітальних центральній та тім'яній частках, а також у латерально-центральної, та потиличній ділянках лівої півкулі кори головного мозку. Таким чином, аналіз спектру потужності ЕЕГ вказує, на вищій рівень інтенсивності альфа-ритму у корі головного мозку у фітнес-групі порівняно із дослідженими контрольною групи у всіх тестових ситуаціях.

Список літератури

1. Іщук О. А. Фітнес як засіб фізичного вдосконалення та зміцнення здоров'я студентів: метод. рекомендації. / [О. А. Іщук, О. А. Іванюк, О. П. Панасюк та ін.]. Луцьк, 2017. – 73 с.

2. Качинська. Т. В. Василюк Д. П., Абрамчук О. М. Особливості мікростанів викликаних потенціалів кори головного мозку в осіб із низькими показниками рівня уваги в результаті проходження альфа-тренінгу. Науковий вісник СНУ ім. Лесі Українки. Серія: Біологічні науки. Луцьк: РВВ «Вежа», 2020. № 2 (390). С.83–90.

3. Klimesch W., Sauseng P., Hanslmayr S. EEG alpha oscillations: The inhibition-timing hypothesis. Brain Research Reviews, 2007. V. 53 (1). P.63-88.

Кос Р. С.

Національний університет фізичного
виховання і спорту України

Улан А. М.

Національний університет фізичного
виховання і спорту України

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА РАНЬОГО ПОЧАТКУ ЗАНЯТЬ СПОРТОМ У ФУТБОЛІ

Сучасний стан футболу та тенденції його розвитку характеризуються рядом суттєвих змін, які в свою чергу висувають актуальні питання у особливостях побудови підготовки спортсменів різного віку та кваліфікації, що сьогодні потребують нагального вирішення. Серед таких тенденцій розвитку футболу варто виділити його «омолодження»: початок занять даним видом спорту у ранньому віці, зміщення вікових зон демонстрації перших високих результатів та початку професійної кар'єри у бік їх зменшення. Спортивна практика показує, що ряд видів спорту (художня і спортивна гімнастика, плавання, акробатика та ін.), і футбол не є виключенням, комплектування навчально-тренувальних груп починають з дошкільного віку [2, 4, 5]. Однак, зважаючи на те, що спортивна діяльність пов'язана з фізичними навантаженнями, а дошкільний вік, як зазначають фахівці

(Курдюков Б.Ф., Бойкова М.Б та ін., 2018) [1, 4] є найбільш уразливим і небезпечним періодом в онтогенезі, заняття спортом у даному віці мають відповідати чітким критеріям, дотриманням правил та рекомендацій, а процес побудови тренувань має відбуватись з урахуванням вікових особливостей юних спортсменів.

Мета: проаналізувати тенденцію до раннього початку занять спортом у футболі.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел і матеріалів мережі Інтернет, синтез і узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення: В процесі дослідження встановлено поширення діяльності дошкільних футбольних клубів та участь спортсменів у чемпіонатах у більш ранньому віці. Актуальним сьогодні є практика занять футболом на базі приватних клубів, що організують підготовку дітей, починаючи з дошкільного віку. Проте, потребує вирішення протиріччя, що склалось між існуючою практикою занять футболом з раннього віку та відсутністю методології побудови програм підготовки дітей для даної вікової групи та їх організованого переходу до груп ДЮСШ для продовження спортивної кар'єри [3]. Методики, що використовуються для підготовки дітей дошкільного віку, переважно мають вигляд спрощеної програми, складеної для дітей старшого віку, доповненої ігровим методом, що виключає раціональну побудову тренувального процесу для даної вікової групи з урахуванням їх анатомо-фізіологічних особливостей. Проблема полягає ще й у тому, що значний відсоток дітей, які займаються футболом у приватних клубах, відсіюються коли досягають 7-річного віку через низький рівень підготовленості, а також через недоліки в організації та відсутності сучасних знань щодо здійснення процесу відбору дітей на етап початкової підготовки у ДЮСШ, критерії відбору при їх переході з дошкільних клубів до занять футболом у спортивній школі [3].

Останнім часом спеціалісти (Ніколаєнко В.В. 2014; Чернишенко Ю.К., 2016; Шинкарук О.А., 2020) [2, 4, 5, 6]. намагаються дійти до рішення даних питань, з'являються нові нетрадиційні погляди на побудову системи підготовки у футболі та інших видах спорту, окреслюється явище зниження вікових зон демонстрації футболістами перших високих результатів, досліджується проблематика відбору спортсменів-футболістів на всіх етапах багаторічної підготовки Малодослідженим досі залишається питання раннього початку занять спортом у футболі. Його ототожнюють з інтенсифікацією спортивної підготовки, проте дослідження [3] тривалої спортивної кар'єри футболістів попри їх ранній початок занять спортом, обумовлений ефективністю при умові правильного планування процесу багаторічної підготовки.

Висновок: Таким чином, ранній початок занять спортом є поширеним явищем у багатьох видах спорту і у футболі зокрема. Проте, досі відсутні обґрунтовані знання стосовно того, що рання спеціалізація у футболі не є форсуванням підготовки, а може служити фактором збільшення загальної тривалості спортивної кар'єри спортсменів. Підґрунтям для цього може служити раціональна побудова підготовки дітей у дошкільних футбольних клубах.

Список літератури

1. Курдюков Б. Ф., Курдюкова Е. А., Вяткина Ю. Ю. Особенности работы тренера по футболу с группами дошкольного возраста //Физическая культура, спорт-наука и практика. – 2016. – №. 1.

2. Николаенко В. В. Построение многолетней подготовки в современном футболе / В. В. Николаенко // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – № 1. – С. 12–16.

3. Улан А. М., Кос Р. С., Іваненко О. М. Вікові особливості спортивної кар'єри футболістів різних ігрових амплуа. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія No 15. Науково- педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. 151-155

4. Чернышенко Ю.К., Баландин В.А., Кузнецова В.Е. Половозрастные особенности динамики развития физической подготовленности дошкольников 4-5 лет // Физическая культура, спорт - наука и практика. 2016. № 2. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/polovozrastnye-osobennosti-dinamiki-razvitiya-fizicheskoy-podgotovlennosti-doshkolnikov-4-5-let>

5. Шинкарук О., Колчин М. // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування. - 2017. - № 4. - С. 72-78.

6. Шинкарук О.А., Чижевська Н.В., Федорчук С.В., Шутова С.Є. Інноваційні підходи до розвитку когнітивних здібностей дітей дошкільного віку засобами інтелектуальних видів спорту (на прикладі шашок) // Матеріали III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 8 квітня 2020р.) / ред. О.А. Шинкарук. – К.: НУФВСУ, 2020. – 186 с.

УДК 796.012.6 – 057.875

Пантік В. В.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, доцент кафедри фітнесу
та циклічних видів спорту,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

САМООЦІНКА СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КОМПЛЕКСУ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РУХОВУ АКТИВНІСТЬ

Від нормованої рухової активності залежить розвиток моторики, фізичних якостей, стан здоров'я, працездатність, успішність засвоєння матеріалу з різних предметів, настроїв та довголіття людини [2, 147; 3, 99 с.]. На рухову активність впливають ряд факторів, які стимулюють молодь або навпаки сприяють обмеженню у фізіологічно нормованих рухах. Тому вивчення самооцінки студентами комплексу факторів впливу на рухову активність у процесі занять фізичними вправами, на нашу думку, є необхідною умовою корекції та вдосконалення системного підходу до фізіологічного нормування рухової активності студентської молоді [1, 65 с.].

У соціологічному опитуванні взяли участь студенти денної форми навчання основної медичної групи I – IV курсів Волинського національного університету імені Лесі Українки. Участь у дослідженні була добровільною та не передбачала жодної форми заохочення. Підбір студентів для участі в соціологічному опитуванні здійснювали випадковим методом. Загальна вибірка становить 3664 особи. Усі студенти, які брали участь у дослідженні, давали згоду на участь у дослідженні та подальше опрацювання отриманих результатів для вільного доступу.

Самооцінка студентами свого часу для занять фізичною культурою. На основі отриманих даних можна стверджувати, що більше ніж половині опитаних осіб (65, 41 %), не вистачає вільного часу для рухової активності у зв'язку із неправильно організованими режимами праці та відпочинку.

Оцінка своєї фізичної підготовленості. Лише 10, 87 % студентів, на їх думку, мають високий рівень фізичної підготовленості. Великий відсоток займають особи, що оцінили свою фізичну підготовленість середньою – 71,86 %. Число осіб, які мають низький рівень фізичної підготовленості становить 17,26 %.

Оцінка студентами кількості прийомів їжі протягом дня. Одним із принципів здорового харчування є вживання їжі 4–5 разів на день з інтервалом у 2–3 години невеликими порціями без переїдання. Регулярне та здорове харчування покращує обмін речовин, позитивно позначається на роботі системи травлення і може сприяти зниженню ваги. Наші дослідження дозволяють стверджувати, що не всі студенти мають змогу дотримуватись режиму харчування, зокрема здорового. Так тільки 39,02% опитаних приймали їжу на першому сніданку. Щоденно лише 41,12 % респондентів снідають другий раз, мають змогу обідати тільки 78,88 % осіб, 34,93 % харчуються на підвечірок та 70,03 % студентів вечеряють.

На основі отриманих результатів дослідження можна стверджувати наступне: студентська молодь свідомо оцінює свій доволі низький рівень фізичної підготовленості. Неправильно спланований режим дня, на основі чого у більшості молодих людей відсутній вільний час, що унеможливорює вести активний спосіб життя. На основі системного аналізу факторів впливу, зокрема харчування молоді, можна впевнено стверджувати, що режим харчування порушують понад 60 % студентів.

Список літератури

1. Пономарьов С.В., Осінчук В.В., Куспиш О.В., Гребінка Г.Я. Виявлення ефективності експериментальної програми фізичного виховання студентів ВНЗ. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт. 2018. Вип. 2 (96). С. 62–66.

2. Стасюк Р.М., Востоцкая І.Ф., Осипова І.Л. Проблеми та шляхи підвищення ефективності фізичного виховання ВНЗ. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2009. № 3. – С. 146–149.

3. Pantik, V. The Structure and Level of Physical Activity of Students of Higher Education Institutions. Physical Education, Sports and Health Culture in Modern Society, 2018. № 3 (43). P. 99-107.

УДК 351.72

Піддубна Т. А.
магістрант спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»
Сумський національний аграрний університет

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ І РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУМСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Проведення медичної реформи та пошук ефективно діючої моделі фінансування лікувальних закладів, а відтак і галузі охорони здоров'я делегувало для регулювання частину проблемних питань на мікрорівень. Одночасна реалізація реформи децентралізації, окрім реформи адміністративно-територіального устрою обумовила зміну повноважень виконавчого органу новостворених адміністративних одиниць в частині фінансування розвитку галузі охорони здоров'я і забезпечення якісного медичного обслуговування населення територіальних громад.

Відміна кошторисного фінансування медичних закладів, впровадження з 2019 року нових принципів державного фінансування «гроші йдуть за пацієнтом», припинення в 2020 році дії медичних субвенцій потребує додаткових заходів на місцевому рівні для забезпечення фінансування медичних послуг населення понад обсяг, передбачений програмою медичних гарантій.

Відтак, рішенням Сумської міської ради від 21.10.2020 р. № 7548 – МР затверджено зміни і бюджет Комплексної програми Сумської міської територіальної громади «Охорона здоров'я» на 2020-2022 роки (далі – Програма) [1].

Програма розроблена у відповідності до основних положень Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я [2].

Ресурсне забезпечення Програми складають кошти загального фонду державного бюджету, загального та спеціального фондів бюджету Сумської міської ТГ, інших джерел відповідно до чинного законодавства. У відсотковому співвідношенні, найбільшу питому вагу в абсолютному обсязі фінансування програмних заходів, пов'язаних з розвитком охорони здоров'я в Сумській міській територіальній громаді (далі – СМТГ) 44,2 – складають кошти загального фонду бюджету територіальних громад – 280 млн. грн., на другому місці – надходження від спеціалізованого фонду бюджету – 8,3 % належить ресурсам з державного бюджету в якості медичної субвенції (загальний фонд) і 1,3 % субвенція зі спеціального фонду державного бюджету.

Основним прагматичним змістом розробленої і затвердженої Програми СМР «Охорона здоров'я» є вирішення трьох проблемних моментів: підвищення фінансової захищеності пацієнтів; підвищення якості та ефективності надання медичних послуг населенню СМТГ; контроль за ефективністю витрачання бюджетних коштів.

Програма складається з чотирьох підпрограм (табл. 1):

**Розподіл фінансових ресурсів в розрізі підпрограм
Комплексної програми «Охорона здоров'я»**

Назва підпрограми	Всього		в тому числі по роках		
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2020 р.	2021 р.	2022 р.
I. Покращення медичної допомоги населенню	247519,9	39,1	136386,1	65118,8	46015,0
II. Забезпечення соціальних стандартів в сфері охорони здоров'я	77750,3	12,3	29168,8	29612,7	18968,8
III. Інші заходи в сфері охорони здоров'я	30105,7	4,8	23141,2	3976,8	2987,7
IV. Приведення закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб	277912,1	43,8	102395,7	151175,0	24341,4
Разом	633288,0	100,0	291091,8	249883,2	92313,0

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Найбільшу частку в загальному обсязі фінансування комплексної програми розвитку медицини в Сумській міській територіальній громаді займають заходи по приведенню закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних стандартів – 43,8 % і лише в обсязі 12,3 % фінансуються заходи підпрограми «Забезпечення соціальних стандартів в сфері охорони здоров'я», але слід зазначити, що саме по цій програмі ресурси розподіляються майже пропорційно в розрізі періодів дії програми.

Зміст підпрограми «Покращення медичної допомоги населенню» заключається в розвитку первинної медико-санітарної допомоги, розвитку вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, розвитку лікарсько-акушерської допомоги, забезпечення стоматологічного здоров'я населення.

Аналізуючи структуру коштів, направлених на фінансування заходів щодо покращення надання медичної допомоги населенню Сумської міської територіальної громади за джерелами фінансування слід зазначити, що три чверті всього обсягу надходжень від бюджету територіальної громади, а решта – за рахунок медичних субвенцій, з яких 21,3 % – субвенції з державного бюджету (загальний фонд).

В розрізі структури фінансування напрямів діяльності слід відмітити, що в загальному обсязі 77,1 % направляється на фінансування вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, 5,4 % на співфінансування роботи центрів первинної медико-санітарної допомоги (50 % на 50 % заплановані кошти розподілені між ЦПМСД № 1 та ЦПМСД № 2).

Відповідно 8,3 % та 9,2 % - на розвиток лікарсько-акушерської допомоги та забезпечення стоматологічного здоров'я населення громади.

Для забезпечення розвитку вторинної (амбулаторної та стаціонарної) медичної допомоги відповідно до галузевих стандартів спрямовано 190952,5 тисяч гривень, що становить 30,0 % від обсягу коштів, які планується залучити на виконання Програми «Охорона здоров'я» в цілому та 77,1 % від суми фінансування Підпрограми № 1 «Покращення медичної допомоги населенню».

Структура фінансових затрат на здійснення медичних заходів пов'язаних з розвитком вторинної спеціалізованої медичної допомоги, свідчить про те, що лівова

їх частка розподіляється між заходами по підвищенню якості надання послуг до галузевих стандартів – 41,7 % і покриття вартості комунальних послуг за енергоносії, 5,3 % займають витрати на харчування пацієнтів у стаціонарах, решта фінансів розподіляється між медичними заходами в невеликих обсягах від 0,1 до 3,2 %.

Одним з основних напрямів забезпечення медичного обслуговування населення громади є підтримка центрів первинної медико-санітарної допомоги. Заходи, пов'язані з розвитком ПМСД Сумської міської громади фінансуються чи співфінансуються виключно за рахунок загального фонду місцевого бюджету, а одержувачами коштів, практично 50 на 50 є 2 комунальних некомерційних підприємства – ЦПМСД №1 та ЦПМСД №2.

В цілому із загальних коштів по підпрограмі №1 «Покращення надання медичних послуг» 247519,9 тис. грн. 32,6 % (81458,2 тис. грн.) направлені на покриття комунальних витрат закладів охорони здоров'я.

Одна з підпрограм, яка за обсягом фінансування є третьою в комплексній програмі є «Забезпечення соціальних стандартів в сфері охорони здоров'я», на її впровадження припадає 12,3 % коштів, виділених з місцевого бюджету на охорону здоров'я і їх освоєння.

Всі заходи вищеназаної програми забезпечують виконання соціальних гарантій пільгових категорій громадян, жителів м. Суми і населених пунктів, які входять до складу Сумської об'єднаної міської територіальної громади.

Основним напрямом витрат є забезпечення пільгових категорій населення, дітей, та хворих на цукровий (нецукровий) діабет лікарськими засобами та безкоштовними рецептами, на ці цілі планується направити за 2020-2022 роки 84,2 % фінансових ресурсів, передбачених за даною підпрограмою.

Найвищу питому вагу в Комплексній програмі «Охорона здоров'я» займають заходи Підпрограми «Приведення закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб».

Мета першої і останньої проаналізованих підпрограм в цілому однонаправлені – покращення якості медичних послуг, проте остання забезпечуватиме якість послуг через зміцнення та оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, створення комфортних умов в ЗОЗ, оновлення лікувально-діагностичної бази підприємств з метою проведення обстежень на сучасному обладнанні, що значно підвищують надання медичних послуг та забезпечення отримання точних результатів.

Підводячи підсумок аналізу пріоритетних напрямів розвитку галузі охорони здоров'я, вкладення фінансових ресурсів в забезпечення їх здійснення необхідно відзначити, що забезпечення розвитку медичної галузі за рахунок провадження програмних заходів, фінансованих в межах комплексної програми Сумської міської територіальної громади розрахованої на період 2020-2022 р.р. відповідає вимогам Концепції реформи системи охорони здоров'я та її фінансування.

Список літератури

1. Про затвердження комплексної Програми Сумської міської об'єднаної територіальної громади «Охорона здоров'я» на 2020-2022 роки»: рішення Сумської міської ради від 21.10. 2020 р. № 7548. URL: <https://smr.gov.ua> > 2020/09/25 > 12_Dodatok (дата звернення: 12.02.2021).

2. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження КМУ від 30 листопада 2016 р. № 1013-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249626689> (дата звернення: 12.02.2021).

УДК 351.77

Рогаль Л. І.
магістрант спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»
Сумський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я

Вплив публічної політики на розвиток культури здоров'я для забезпечення ефективного громадського здоров'я стало актуальним завданням. На сьогодні Україні необхідно виробити власну політику громадського здоров'я, яка буде поєднувати економічний і публічний інструментарій.

Охорона здоров'я громадян завжди виступає невід'ємною умовою життєдіяльності суспільства, а рівень його забезпечення належить до найважливіших завдань і відповідальності держави [1].

За допомогою інструментів публічної політики в сфері громадського здоров'я буде сформована культура здоров'я як багатогранна концепція.

Поєднання і забезпечення управління взаємозв'язком публічної політики, інвестиційних програм та справедливого розподілу ресурсів зроблять здоров'я і благополуччя доступним для всіх, сприятиме впровадженню інновацій і використання інвестицій для популяризації здорового способу життя та профілактики захворювань.

Рівень розвитку культури здоров'я обумовлює формування в людини визначеної системи ціннісних орієнтацій, що знаходяться в ієрархічній структурі, що, у свою чергу, здійснює регулятивну функцію в життєдіяльності людини.

Тому встановлено, що завдання держави при цьому полягає у формуванні, підтриманні та забезпеченні культури здоров'я нації, яка формується рівнем розвитку культури кожної особистості.

Відмінні підходи до розуміння суті охорони здоров'я формують два основних напрями до вивчення політики охорони здоров'я, а відтак і політики культури здоров'я нації:

- 1) вузький (політика охорони здоров'я розглядається як діяльність держави, спрямована на забезпечення доступного медичного обслуговування населення);
- 2) широкий (як державну та політичну діяльність, що впливає на стан і детермінанти здоров'я населення).

Проте погляди дослідників у більшості своїй сходяться при трактуванні рівнів здоров'я, виокремлюючи на індивідуальне здоров'я та популяційний рівень здоров'я. При цьому для характеристики популяційного здоров'я вживають подібні терміни, зокрема: здоров'я населення, колективне здоров'я, суспільне здоров'я, громадське здоров'я, здоров'я нації.

Формування культури здоров'я повинно відбуватися на всіх рівнях починаючи від формування культури індивідуального здоров'я людини, колективної культури (забезпечення культури здоров'я в установах, підприємствах, організаціях) та завершуючи формуванням культури здоров'я нації.

Так, з точки зору системного підходу публічне управління розпочинається із сфери причин (впливу на розвиток духовного, морального і професійного здоров'я), впливаючи тим самим на сферу наслідків (фізичне, психічне (емоційне), розумове (інтелектуальне здоров'я) через точку взаємодії – соціальне здоров'я, шляхом самоорганізації, саморозвитку, самовдосконалення.

Усвідомлення значущості профілактики, збереження та підтримки здоров'я нації на державному рівні зумовлює проведення дослідження факторів впливу на громадське здоров'я. Незважаючи на те, що даний процес відбувається частіше під впливом зовнішніх чинників, тенденції його перебігу і результати не нав'язуються із ззовні.

Основними завданнями публічного управління в напрямі формування, зміцнення і відтворення індивідуального здоров'я є:

- розробка методології та методів формування, збереження і зміцнення індивідуального здоров'я;
- проведення діагностики рівня та резервів здоров'я практично здорової людини і надання майбутніх прогнозів здоров'я;
- визначення та керування факторами мотивації здорового способу життя; розробка та реалізація індивідуальних оздоровчих програм;
- виявлення осіб із низьким рівнем здоров'я і здійснення первинної та вторинної профілактики.

Питання розвитку публічного управління та адміністрування системи формування культури здоров'я нації вимагає ідентифікації всіх властивостей досліджуваної системи для визначення вектору державно-управлінських рішень, розробки державної політики в даній сфері та прийняття відповідних їй стратегій та впровадження реформ.

Список літератури

1. Макаренко М.В. Збереження здоров'я як головна умова забезпечення епідемічного благополуччя населення. *Право та державне управління*. 2021. № 2. С. 140–144.

УДК 351

Клименко І. В.

к.ф.-м.н., доцент
доцент кафедри публічної політики,
Навчально-науковий інститут публічного
управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЙ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОРУПЦІЇ

Серед проблем реалізації державної антикорупційної політики особливе місце займає питання недосконалості існуючої вимірювальної системи рівня корупції, негативними наслідками якої є недостатній рівень обґрунтованості державної політики та публічного управління в цій сфері. Сучасний стан вимірювальної системи рівня корупції в Україні характеризується: відсутністю національної системи індикаторів (показників); відсутністю відповідної методики збору, обробки, оцінювання інформації; обмеженими можливостями існуючої системи джерел інформації в цій сфері щодо повноти, точності, достовірності, своєчасності інформації; відсутністю моделей боротьби з корупцією, що перешкоджає здійсненню прогнозування розвитку ситуації в цій сфері та оцінювання наслідків від прийнятих рішень. Необхідність розробки та впровадження такої системи індикаторів визначена нормативно-правовою базою та відповідає прагненням України стосовно набуття Україною статусу асоційованого члена ЄС.

Для оцінки стану рівня корупції в усіх сферах життєдіяльності держави і суспільства необхідна інтегрована система показників та індикаторів, що базується як на даних державного статистичного обліку, так і на результатах спеціальних емпіричних досліджень, проведених українськими й закордонними компаніями, а також на врахуванні рейтингових оцінок таких міжнародних організацій як ООН, ЄС, Світовий Банк, Freedom House, Transparency International тощо. При її формуванні необхідно враховувати такі особливості як [1-4]: політична нестабільність; відсутність політичної волі щодо відмежування політичної діяльності від бізнесу, що призводить до зростання рівня «політичної корупції»; практична відсутність малого і середнього бізнесу; відсутність прозорості процесів роздержавлення власності, зниження рівня життя громадян, надмірна концентрація функцій управління і повноважень вищими органами державної влади; відсутність реального впливу неурядових організацій на стан справ у сфері боротьби з корупцією в державі; невпорядкованість системи правоохоронних органів, що організовують та здійснюють у повному обсязі виявлення, профілактику та розкриття корупційних злочинів; недоліки нормативно-правової бази, надмірну закритість державних органів та службових осіб; відсутність на нормативному рівні цілісної системи засобів запобіжного впливу на причини та умови, що сприяють корупції та корупційним діянням; деморалізація суспільства та девальвація моральних цінностей.

На сьогодні в міжнародній практиці є декілька підходів щодо вимірювання рівня корупції: соціологічне опитування; експертні оцінки, які використовуються при порівнянні корупції за країнами та періодами часу; інтегральні оцінки, що виставляються шляхом агрегування рейтингів корупційності, пропонованих різними організаціями.

В січні 2017 року Національне агентство з питань запобігання корупції схвалило Методику стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, яка є уніфікованим інструментарієм систематичного моніторингу та оцінки рівня корупції, що дозволяє фіксувати динаміку показників поширеності корупції та сприйняття населенням ефективності антикорупційної діяльності.

Прикладом більш ефективної методики оцінювання рівня корупції має Група країн Ради Європи проти корупції (ГРЕКО). Експерти різних країн з питань антикорупційної політики пропонують як індикатори виміру корупції використовувати такі позиції: рівень сприйняття корупції; світовий індекс «Економічна свобода»; обсяг хабарів, даних підприємцями та домогосподарствами; контроль над виявами корупції; якість реагування на корупційні правопорушення; кількість дачі хабарів на протязом певного часу; кількість громадян, які готові дати хабар; ефективність врядування; регуляторна якість; верховенство права; підзвітність та самовираження; політичну стабільність; політичні та громадянські права; якість життя суспільства.

Індекс хабародавців (Bribe Payers Index) також розраховується експертами Transparency International. У розрахунку цього показника беруть участь тільки провідні країни-експортери, які ранжуються в залежності від готовності компаній цих країн давати хабарі за кордоном.

Індекс контролю корупції (Control of Corruption Index) Світового банку розраховується експертами Світового банку на основі агрегування різних індикаторів, що вимірюють ступінь використання державної влади з метою особистого збагачення. Крім цього, експерти Світового банку визначають п'ять показників, тісно пов'язаних з корупцією: 1) індекс ефективності державного управління, який вимірює професіоналізм і компетентність чиновників, а також якість поставлених державою суспільних благ; 2) індекс правопорядку, який вимірює якість і ефективність застосування цивільно-правових процедур в разі порушення контрактних зобов'язань, ефективність судової та правоохоронних систем, а також рівень злочинності і насильства в країні; 3) індекс політичної стабільності, який вимірює вірогідність переворотів і насильницьких дій щодо правлячого режиму; 4) індекс адміністративного тягаря, який вимірює наявність надлишкового контролю над економічними суб'єктами з боку державних органів, а також надлишкових бюрократичних процедур відкриття і ведення бізнесу; 5) індекс відкритості та прозорості, що вимірює наявність громадянських свобод, дотримання прав людини та прозорість політичних процесів в країні.

Таким чином, можна зробити висновок, що до сих пір відсутня єдина загальноприйнята методика оцінки масштабів корупції і аналізу найбільш корупційних сфер діяльності органів влади та життєдіяльності суспільства. Це викликає необхідність вироблення національної вимірювальної системи рівня корупції, розробки оціночної процедури корупційної діяльності з урахуванням видових особливостей корупції. Така вимірювальна система повинна бути вбудована в антикорупційну державну політику.

Список літератури

1. Запобігання та протидія проявам корупції (для працівників органів державної влади та місцевого самоврядування I–VII категорії посад): посібник [Братель С. Г., Василевич В. В., Золотарьова Н. І. та ін.] Київ. 2012. 376 с.
2. Доля Л.М. Боротьба з корупцією - першочергове завдання на шляху реалізації європейського вибору України. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2008. № 8. С. 32-38.
3. Зеленецький В. Корупція в Україні та організаційно-правові основи боротьби з нею. *Право України*. 2001. № 4. С. 13-17.
4. М.І. Камлик, Є.В. Невмержицький. Корупція в Україні: монографія. Київ. 1998. 187 с.

УДК 94(477,8)»1918-1920

Кушко І. С.
аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування
Вінницького державного педагогічного
університету ім. М. Коцюбинського

РАДА НАРОДНИХ МІНІСТРІВ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДОБИ ДИРЕКТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Період Української народної республіки доби Директорії є важливим етапом у розбудові органів державної влади в умовах постійної війни, що можна порівняти із сучасними подіями. Директорія намагалася розробити свій власний політичний курс, який не був схожий на періоди Центральної Ради і Української держави. Формування та становлення органів виконавчої влади стало однією із важливих завдань Директорії. На роботу уряду покладалося вирішення багатьох політичних кроків, що охоплювали різні сфери життя.

Мета статті – аналіз особливостей становлення, розвитку, функціонування та правовий статус Ради Народних Міністрів.

У період повстання листопад – грудень 1918 р. при Директорії було створено Рада завідуючими державними справами, яка займалася цивільним життям країни, а також Український військовий революційний комітет, який перебрав владу у Києві і встановив контроль над державним апаратом Української держави П. Скоропадського. Революційний комітет 14 грудня 1918 р. утворив Раду Комісарів в обов'язки якого входили взяття під контроль органи виконавчої влади періоду П. Скоропадського. Рада Комісарів втримала управлінський апарат у період повстання, це був орган виконавчої влади, який входив до адміністративно-управлінського апарату Директорії, який діяв без чіткої програми, політичних орієнтирів, спонтанно і ситуативно. Раді Комісарів вдалося налагодити роботу уряду і у короткий строк взяти під свій контроль міністерський апарат [4, с. 88].

26 грудня 1918 р., Директорія своїм наказом створила новий орган виконавчої влади, а саме Раду Народних Міністрів (РНМ), головою було обрано В. Чехівського. Новостворений орган державної влади перейняв на себе функції Ради Комісарів. Він був коаліційним до якого входили представники всіх політичних партій, які перебували в Українському національному союзі. В цей день було ухвалено

Декларацію. Частина дослідників вважають її тимчасовою конституцією у якій прописувалося державно-управлінський апарат доби Директорії. За основу було покладено «трудовий принцип», зазначалося що право на владу мали тільки працюючі класи (робітники селянство), нетрудові класи позбавлялися права голосу. Декларація не прописувала обов'язки уряду, правовий статус, а також її місце в системі органів державної влади. У перші місяці своєї діяльності Рада Міністрів мала трансформувати політичну систему та державне управління в Українській народній республіці, а також забезпечити державні установи, службовцями.

Під час роботи Трудового конгресу була прийнято «Закон про форму української влади, ухвалений Конгресом Трудового Народу України». Відповідно до якого на РНМ покладалися обов'язки виконавчої влади, підзвітний був Трудовому конгресу, а у перервах між сесіями Директорії. Законопроект не розмежовував повноваження між Директорією і Радою Народних Міністрів [1, с. 467–468]. Комісії Трудового конгресу які утворилися згідно законопроекту мали наглядати за діяльністю міністерств РНМ, що одразу викликало невдоволення в урядовців [5, с. 91]. Трудовому конгресу України так і не вдалося розмежувати і розподілити повноваження між Директорії і Радою Міністрів.

31 січня 1919 р. було відправлено уряд В. Чехівського у відставку, а 13 лютого призначено новий кабінет на чолі С. Остапенко. На наступний день Рада Міністрів ухвалила тимчасовий законопроект «Про порядок внесення й затвердження законів в Українській Народній Республіці». Відповідний законопроект регламентував діяльність виконавчої влади. У квітні Раду Народних Міністрів очолив Б. Мартос. Після сформування нового уряду було опубліковано «Декларацію уряду УНР». Відповідно якої курс було взято на забезпечення армії, а також формування робітничо-селянських трудових рад. Період прем'єрства Б. Мартоса був складний, постійні суперечки між урядом і Директорією. Ці протиріччя почалися після включення С. Петрушевича до складу Директорії, який не визнавав уряд. Б. Мартос намагався скоротити штати міністерств, а також оновити державний апарат на який не вистачало кваліфікованих державних службовців. На роботу уряду позначилося повстання В. Оскілка.

Радою Народною Міністрів було розроблено законопроект «Про тимчасовий статут Кабінету й Ради Народних Міністрів, про порядок затвердження й оголошення законів і постанов та про скасування попередніх законів», який так і не набрав юридичної чинності [8, с. 3]. В Українській народній республіці розпочалася нова політична криза в основі якої лягли наступні причини, а саме включення Західноукраїнської народної республіки у склад Української народної республіки з подальшою реорганізацією та створенням єдиної вертикалі влади. 14 серпня 1919 р. було сформовано новий склад Ради Міністрів на чолі І. Мазепою, який займався розробкою відповідних нормативно-правових документів по створені єдиної вертикалі влади, але ніяких результатів це не дало, а 15 листопада прийнято постанову про виїзд членів Директорії за кордон. Управління країною передано голові Директорії С. Петлюрі. Після чого Директорія перестає бути колегіальним органом [4, с. 90 – 91].

З листопада 1919 р по березень 1920 р., Українська народна республіка проходила складну зовнішньополітичну ситуацію. Українська галицька армія перейшла на бік Денікіна, частину правобережної України окупували поляки, лівобережна Україна була під контролем більшовиків. У Кам'янці-Подільському під патронатом поляків було утворено Українську національну раду. Вона стала

опозиційною до Директорії і вимагала реорганізацію уряду і закриття Директорії, що було пов'язано з не популярністю останньої серед народу.

У лютому уряд І. Мазепи розробив законопроект у якому закладалася інша система державного устрою держави, а також вибудовувалися взаємини між Радою Міністрів і Директорією (обмежувалися повноваження останньої) і закладалися правові основи скликання Державної Народної Ради. С. Петлюра не підтримав даний законопроект, а в обхід уряду підписав мирний договір із Польщею. За яким віддавалася західна частина України в обмін на військову допомогу у боротьбі проти більшовиків. Військовий успіх, який розвинули українські війська разом із польськими ніяких результатів не дало. На що 19 травня 1920 р. І. Мазепа подав у відставку. Було сформовано новий уряд В. Прокоповича, але загострення військово-політичної ситуації в державі та політичні суперечки між очільником уряду і його заступником А. Лівіцьким, негативно позначалися на державотворчому процесі і В. Прокопович подав у відставку, головою уряду призначено його заступника А. Лівіцького. Політична криза з кожним днем ставала ще складнішою. В останні дні існування Української народної республіки доби Директорії було прийнято два законопроекти «Про тимчасове Верховне управління та порядок законодавства в УНР» та «Про Державну Народну Раду» від 12 листопада 1920 р. Відповідні закони чітко прописували повноваження, правовий статус та структуру державних органів, обмежувалися повноваження Директорії.

Отже, виконавча влада Української Народної Республіки була представлена Радою Народних Міністрів, що формувалася міжпартійною коаліцією. Протягом існування Української народної республіки доби Директорії так і не було прийнято законопроекту в якому прописувався правовий статус Ради Міністрів, а також розмежовано повноваження між виконавчою владою і верховною, приймалися тільки ухвали, заяви, постанови, інструкції, що призводило до юридичних колізій, а також до політичної невизначеності серед еліти. Робота уряду була під постійним впливом Директорії і комісій трудового конгресу, часта зміна складу урядів і керівників призводило до незлагодженої і послідовної політики у розбудові державних органів влади доби Директорії УНР.

Список літератури

1. Верстюк В. Бойко О, Пиріг Р., Маковська Н. Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. Листопад 1918 – листопад 1920 рр. Документи і матеріали Київ: Видавництво імені Олени Теліг, 2006. Т.2. 746 с.
2. Вовк Ю. Є. Організація діяльності Ради комісарів – першого уряду Директорії Української народної республіки // *Адміністративне право і процес.* – № 4 (10). 2014. С. 211–216.
3. Кушко І.С. Правовий статус Державної Народної Ради, Української народної республіки доби Директорії. *Грааль науки.* 2021. 4. червня С. 56–59
4. Кушко І. Місце Директорії у державному апараті Української Народної Республіки (1919 р.). Публічне управління і право: історія, теорія, практика. 2021. № 1. С.85–92.
5. Мазепа. І. Україна в огні й бурі революції. Київ: «Темпора». 2003. 608 с.
6. Про форму влади на Україні. Постанова Трудового Конгресу України від 28.01.1919 р. // *Вістник Української Народної Республіки.* 1919. 10 лютого. Ч. 5. С. 4.
7. Уряди Української Народної Республіки доби Директорії – Історія // Сайт Урядовий портал. – Режим доступу: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=661853&cat_id=661216 (дата звернення 23 лютого 2022).
8. ЦДАВО України. Ф.2208. – Он.1. – Спр.167. – Арк. 3.

УДК 316.77

Кулинич О. І.
к.іст.н., доцент кафедри реклами і
зв'язків з громадськістю,
Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОСТ-ПРАВДИ ЯК КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ

Завдяки сучасним інформаційним технологіям склалися унікальні можливості для пересічного індивіда у формуванні масової громадської думки через сучасні засоби інформаційної комунікації. Часто про пост-правду говорять як про пост-фактичність. Оксфордський словник визначає поняття «post-truth» як «обставини, за яких об'єктивні факти є менш впливовими у формуванні громадської думки, ніж звернення до емоцій і особистих переконань» [1, с. 314].

У інформаційному суспільстві весь апарат продукування істини суттєво розгалужується. Внаслідок цього з'являються контексти недовіри до медіа. Загальною проблемою стає втрата навички перевіряти інформацію та встановлювати її достовірність [2, с. 43]. Навіть в науковій літературі звертається увага на небезпеку пост-правди, яка ставить під сумнів існування істини як такої, а отже й науки. Інтерпретація інформації залишається важливим інструментом суспільної комунікації та функціонування владних механізмів. «Непрочитані книжки куди важливіші за прочитані» [3, с. 23], адже вони стосуються невідомої інформації. Більшість наукових статей, за якими залишилися роки роботи, залишаються непрочитаними.

Основним фактором суспільного розвитку визнається продукування інформації. Масова комунікація є потужним способом закріплення установок та уявлень, а також їхніх змін у бажаному напрямку. Фактично медіа є засобом комунікації, яка неможлива без них. Важливими ознаками масової комунікації є її публічність, універсальність, соціальна актуальність, періодичність інформації. Феномен пост-правди пов'язаний із тим, що чим більше похибка, тим важче її помітити.

Нові комунікативні стратегії покликані зруйнувати старі стереотипи розуміння та опису дійсності та задати нові точки відліку для розуміння актуальної реальності. Поняття пост-правда стає перепорою для продуктивного аналітичного мислення. Тобто на сучасному ринку перемагає не позитивна якість товару, а його бренд. Тепер вже факти нічого не важать у пропаганді. Тепер маємо ситуацію, коли немає фактів, а є лише інтерпретації фактів.

Пост-правда використовується з метою привернути суспільну або індивідуальну увагу до певного факту, сила впливу на емоції реципієнтів, ступінь впливу на прийняття рішень, інформативність. Зрештою, чим менш якісними є послуги, тим більше їх треба рекламувати. Закономірним є той факт, що чим більше суб'єкт залучений до інформаційних потоків, тим вужчим є обсяг його уваги, менше її стабільність.

Масова комунікація починає більш активно впливати на стереотипи поведінки особистості. Функціонування пост-правди є важливим для пропагандистської риторики. Стратегія спілкування реалізується в мовних тактиках, що «працюють» на упередженість і дають можливість досягнути поставлених цілей у конкретній ситуації, впливаючи на емоції. «Пост-правда» дає викривлений прогноз розвитку очікуваних подій, аби підкреслити необхідні ціннісні орієнтації, які визначають певні інтереси, вимоги, побажання. Інформація в упакованому вигляді привабливіша. «Пояснення об'єднує факти один з одним, допомагають їх запам'ятати, надають їм більше смислу. Небезпека полягає в тому, що це вселяє в людей ілюзію розуміння» [3, с. 77].

Важливим засобом впливу є варіативна інтерпретація дійсності. Одну й ту саму подію можна представити різними способами і спрямувати свідомість людини в необхідному напрямку. Ця функція соціальної комунікації використовується для маніпуляції свідомістю. В контексті феномену «пост-правди» небезпека маніпуляції не в тому, що вона існує, а в тому, що людина може сприймати маніпуляцію пасивно. Проблема також у тому, що «думаємо ми значно менше, ніж нам здається, - крім тих випадків, коли про це замислюємося» [3, с. 14]. Так само позначення джерела інформації може підвищити достовірність повідомлення для реципієнта інформації, а відсутність посилання на джерело може бути ознакою фейку. Фейк може не звертати увагу реципієнта на суттєві факти, вказувати на неіснуючі факти, аби відволікти увагу. Крім того, маніпулятор інформацією може найбільш важливу інформацію не виносити на перший план. Якщо текст, або промова авторизовані, то дискурс створює того, хто доносить його до реципієнтів. Тобто повторення думок інших, відтворює дискурс пост-правди. Аналітик Насім Талеб називає Чорним лебедем подію, яка відповідає трьом ознакам: «1) вона виняткова, абсолютно несподівана й ніщо в минулому її не обіцяло; 2) вона справляє колосальний вплив; 3) людська природа змушує нас вигадувати їй пояснення заднім числом, відтак подія починає виглядати зрозумілою й передбачуваною» [3, с. 10]. Наша реакція на інформацію залежить не від її логічного змісту, а від того, у якому контексті вона постає і як взаємодіє з нашою соціально-емоційною системою.

Використання феномену пост-правди в пропаганді спрямоване на те, аби не продукувати знання, а формувати на основі домінуючого дискурсу певний світогляд. Пристосуватися до епохи пост-правди означає зрозуміти, як ефективно діяти в умовах неповної інформації.

Список літератури

1. Oxford Dictionary. Oxford, 2017.: <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2017/>
2. Fricker Miranda. Epistemic injustice. Power and the Ethics of Knowing. Oxford, 2007. 198 p.
3. Талеб Насім. Чорний лебідь. Про (не)ймовірне у реальному житті / Талеб Насім – Київ: Наш формат, 2017. 392 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА СУСПІЛЬСТВА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
частина 2
(22 червня 2022 р.)**

Українською, англійською та російською мовами

Відповідальний за випуск: Загородний І. Д.

Технічний редактор: Нестеренко В. О.

Художній редактор: Михайленко К. В.

Коректор: Остаповець Н. М.

Дизайнери й верстальники: Артеменко А. А, Григоренко Л. О.

Підписано до друку 22.06.2022 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 4,3

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 500 примірників. Зам. № 17495

Надруковано у ФОП Сидоренко А. В.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 710364 від 07.01.2007 р.

36000, м. Полтава, вул. Дмитра Коряка, 3

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

